

Relvaseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Relvaseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohaselt lahendatakse [relvaseaduse](#) (edaspidi *RelvS*) rakendamisel ilmnunud probleemid, ajakohastatakse sätete sõnastust ning selgitatakse sätteid parema arusaadavuse ja korrektse tõlgendamise huvides.

Mitme viimase aasta jooksul nii Eestit kui meie lähiregiooni mõjutavad muutused Euroopa julgeolekukeskkonnas on tõstatanud vajaduse vaadata üle kehtivad relvade ja laskemoona käitlemisega seonduvad õigusaktid nii Euroopa Liidu tasandil kui ka Eestis. Euroopa Komisjon võttis 2015. aasta kevadel vastu Euroopa julgeoleku tegevuskava aastateks 2015–2020, et tõhustada liikmesriikide koostööd julgeolekuohtude tõkestamisel ja tugevdada ühist tegevust võitluses terrorismi, organiseeritud kuritegevuse ja küberkuritegevuse vastu¹. Tegevuskavaga on ette nähtud konkreetsed vahendid ja meetmed ühistgevuse edendamiseks ning kõige tõsisemate ohtude tõhusamaks tõkestamiseks. Sellega seonduvalt, ning arvestades viimaseid terrorirünnakuid, tuli Euroopa Komisjon 18. novembril 2015. aastal välja meetmete paketi, et muuta tulirelvade omandamine Euroopa Liidus keerulisemaks ja tõhustada võitlust illegaalsete relvadega². Euroopa Komisjon peab oluliseks tugevdada koostööd liikmesriikide vahel, et oleks parem ülevaade ringluses olevatest tulirelvadest, samuti peetakse oluliseks ühtsete tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise nõuete kehtestamist.

Eelnõuga kavandatud muudatused on osaliselt seotud muutunud rahvusvahelise julgeolekuolukorraga – Euroopat tabanud rändekriis, terrorirünnakud ning Venemaale kehtestatud sanktsioonid on tinginud vajaduse analüüsida ja tõhustada Eestis kehtivat relvapolitikat. Eelnõu kohaselt tehakse RelvS-is kiireloomulised muudatused, mis on vajalikud, et aidata kaasa Eesti ühiskonna turvalisemaks muutmisele, samuti Politsei- ja Piirivalveameti tööprotsesside selgemaks ja operatiivsemaks muutmisele.

RelvS-i peamised muudatused käsitlevad järgmisi valdkondi.

1. Soetamisloa ja relvaloa andmine, vahetamine ja kehtetuks tunnistamine – eelnõu kohaselt käsitlevad peamised muudatused RelvS-i muutmist osas, mille Riigikohus on tunnistanud [Eesti Vabariigi põhiseadusega](#) (edaspidi *PS*) vastuolus olevaks. Eelnõu kohaselt muudetakse RelvS-i sätteid, mis käsitlevad soetamisloa või relvaloa andmist, relvaloa ja relvakandmisloa vahetamist, samuti soetamisloa või relvaloa kehtivuse peatamist ja kehtetuks tunnistamist, lähtudes isiku karistatusest või ohust Eesti riigi julgeolekule.
2. Relvaloa taotleja eksami sooritamine eesti keeles – eelnõu kohaselt peavad kõik relvaloa taotlejad sooritama relva käitlemist reguleerivate õigusaktide nõuete tundmise eksami eesti keeles.
3. RelvS-i alusel välismaalasele relvaloa andmine – eelnõu kohaselt peab välismaalane taotlema RelvS-i alusel relvaluba Eesti kodanikega samadel tingimustel, sh sooritama vastava eksami, isegi juhul, kui talle on väljastatud relvaluba mõnes teises riigis.

¹ Euroopa Komisjon – 28.04.2015 pressiteade – Komisjon astub samme, et tõhustada ELi koostööd võitluses terrorismi, organiseeritud kuritegevuse ja küberkuritegevuse vastu : http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4865_et.htm

² European Commission – 18.11.2015 Press release – European Commission strengthens control of firearms across the EU: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6110_en.htm

4. Sätestatakse turvalisuse tagamiseks ettenähtud relvade piirmäärad ja sobilikud relvaliidid – eelnõu kohaselt võib vähemalt 18-aastane isik soetada gaasipüstoli ning vähemalt 21-aastane isik lisaks gaasipüstolile ka ühe turvalisuse tagamiseks sobiliku relva (püstol või revolver).
5. Turvalisuse tagamiseks ette nähtud relva omanikule lisandub kohustus sooritada relvaloa vahetamisel selle kehtivuse lõppemise tõttu tulirelva käsitlemise katse – eelnõu kohaselt peab turvalisuse tagamise otstarbel antud relvaloa omanik sooritama relvaloa vahetamisel selle kehtivuse lõppemise tõttu tulirelva käsitlemise katse, et tagada isikute paremad oskused relvade käsitlemisel.
6. Relva registreerimine muudetakse lihtsamaks – kaotatakse kohustus soetatud relv elu- või asukohajärgses prefektuuris registreerimisel politseiametnikule ette näidata.
7. Relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona kolmandast riigist Eestisse sisetoomise ja ajutise väljaviimise eriloa menetlus reguleeritakse seaduses täpsemalt – eelnõu kohaselt reguleeritakse õigusselguse huvides eriloa taotlemist, eriloa andmisest keeldumist, eriloa pikendamist, peatamist jms RelvS-is.

RelvS-is kavandatavate muudatuste tõttu on vaja täpsustada ka [riigilõivuseadust](#) (edaspidi *RLS*), kus sätestatakse täpsemalt relvaluba taotleva isiku eksami riigilõivu määr ning sätestatakse, et tulirelva oluliste osade ja laskemoona Eestisse sisseveoks või Eestist väljaveoks vajaliku eriloa väljastamise eest tasutakse samamoodi relvade sisse- ja väljaveoga riigilõivu.

[Korrakaitseaduses](#) (edaspidi *KorS*) täpsustatakse teenistusrelvadega seonduvat regulatsiooni, kuna KorSi 5. peatüki kohaldamisel on tekkinud mitmetimõistetavusi selle osas, milliseid relvi KorSi alusel ametnikud kasutada võivad. KorS ei sätesta selgelt, kas korrakaitsete ülesannete täitmisel kaasatud Kaitsevägi või Kaitseliit võib kasutada nende valduses olevaid relvi (RelvSi kohaselt sõjaväerelvi) või peab kasutama politsei relvi (RelvSi kohaselt teenistusrelvi).

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonna õigusnõunik Marju Aibast (tel 612 5062, marju.aibast@siseministeerium.ee) ja nõunik Tarmo Pruuli (teenistusest lahkunud). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Helin Kask (tel 612 5241, helin.kask@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (tel 612 5230, ragnar.kass@siseministeerium.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud mõne muu menetluses oleva eelnõu ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu kohaselt muudetakse:

- RelvS-i 1. aprillil 2015. aastal jõustunud redaktsiooni (RT I, 19.03.2015, 18);
- KorS-i 1. juulil 2015. aastal jõustunud redaktsiooni (RT I, 23.03.2015, 206);
- RLS-i 1. jaanuaril 2016. aastal jõustuvat redaktsiooni (RT I, 30.06.2015, 58).

Seaduseelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu poolthääle enamus.

Enne eelnõu koostamist ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust, kuna eelnõuga kavandatavatel muudatustel puudub oluline mõju. Muudatuste mõju ulatus, avaldumise sagedus, sihtrühma suurus ning ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike. Samuti on

oluline teha teatud eelnõuga kavandatavad muudatused RelvS-is esimesel võimalusel (nt Riigikohtu poolt PS-iga vastuolus olevaks ja kehtetuks tunnistatud sätete muudatused). Samuti vajab kiiresti muutmist KorS-i regulatsiooni, mis käsitleb teenistusrelvadega seonduvat. Vajalik on tagada KorS-i kohaldamisel selgus relvade ja erivahendite kasutamise osas.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõu eesmärk on lahendada relvade ja laskemoona käitlemisel tõusetanud probleemid ning täpsustada seaduste sõnastust. Eelnõu kohaselt muudetakse RelvS-is relva soetamisloa ja relvaloa regulatsiooni. Relva soetamisloa või relvaloa kehtetuks tunnistamise, relvaloa andmise, relvaloa või relvakandmisloa vahetamise sätete muutmise eesmärk on viia seaduse tekst kooskõlla PS-i § 19 lõikes 1 sätestatud õigusega vabale eneseteostusele.

Riigikohus on juhtinud tähelepanu RelvS-i vastuolule PS-iga. Nimelt tunnistab Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 14. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas nr [3-4-1-10-10](#) RelvS-i § 43 lõike 3 punkti 2 koostoimes selle § 36 lõike 1 punktiga 6 PS-iga vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda soetamisloa või relvaloa kehtetuks tunnistamisel arvestada kriminaalkorras karistatu isikut ja tema toimepandud tegu. Samuti tunnistab Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 26. aprilli 2011. aasta otsus kohtuasjas nr [3-4-1-2-11](#) RelvS-i § 36 lõike 1 punkti 8 PS-i § 19 lõikega 1 vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda relvaloa andmisel arvestada kahtlustatava või süüdistatava isikuga ja kahtlustuse või süüdistuse sisuks olevate asjaoludega. Lisaks tunnistab Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 23. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas nr [3-4-1-12-13](#) RelvS-i § 41 lõike 9 koostoimes RelvS-i § 36 lõike 1 punktiga 6 PS-iga vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda relvaloa või relvakandmisloa vahetamisel arvestada kriminaalkorras karistatu isikut ja tema toimepandud tegu. Võttes aluseks eespool nimetatud Riigikohtu otsused, muudetakse eelnõu kohaselt RelvS-i sätteid, mis käsitlevad soetamisloa või relvaloa andmist, relvaloa ja relvakandmisloa vahetamist, samuti soetamisloa või relvaloa kehtivuse peatamist ja kehtetuks tunnistamist.

Eelnõu kohaselt muudetakse mitmeid relvaloa ja relva soetamisloa taotlemisega seonduvaid aspekte, et muuta lubade taotlemine ühetaoliseks nii Eesti kui teiste riikide kodanikele, samuti on eesmärk vähendada Politsei- ja Piirivalveameti halduskoormust seoses lubade väljastamisega. Seetõttu sätestatakse eelnõu järgi, et relvaloa taotlemisel vajalik eksam sooritatakse Politsei- ja Piirivalveametis üksnes eesti keeles. Kehtiva RelvS-i alusel on võimalik sooritada eksam taotleja emakeeles või muus keeles, mida taotleja valdab. Relvaloa eksami võõrkeeles läbiviimine ei ole kooskõlas keelseadusega, samuti kaasneb eksami võimaldamisega muus keeles suur halduskoormus Politsei- ja Piirivalveametile.

Eelnõu järgi võib relvaloa taotlemisel või vahetamisel kasutada isiku nõusolekul isikut tõendavate dokumentide andmekogus olevat fotot, see muudab loa taotlemise isikule lihtsamaks ja soodsamaks. Lisaks sätestatakse eelnõu järgi, et juriidilise isiku relvakandmisloa võib edaspidi väljastada ka eraldi eksamit sooritamata, kui isikul, kellele relvakandmisloa taotletakse, on kehtiv relvaluba.

Eelnõuga muudetakse RelvS-i selliselt, et välisriigis väljastatud relvaloa tunnustamine relvaloa taotlemisel kaotatakse, sest kõik relvaloa taotlejad peavad tundma RelvS-i ning selle alusel kehtestatud õigusakte. Kehtiva RelvS-i kohaselt võib välismaalane, kellel on Eesti elamisloa või kes elab Eestis elamisõiguse alusel, soetada, omada ja vallata RelvS-is sätestatud relvi, kui tal on teise riigi pädeva asutuse poolt seda liiki relva kohta antud relvaluba ja selle alusel on Politsei- ja Piirivalveamet väljastanud talle relvaloa. Seega võib

Politsei- ja Piirivalveamet väljastada kehtiva seaduse alusel relvaloa ka isikule, kes ei tunne Eestis kehtivaid õigusakte ega ole sooritanud relva käitlemist reguleerivate õigusaktide nõuete tundmise eksamit. Kuna relvaloa väljastamine eeldab Eestis kehtivate õigusaktide tundmist, siis ei ole põhjendatud väljastada Eestis kehtivat relvaluba välisriigi relvaloa alusel.

Eelnõu kohaselt muudetakse turvalisuse tagamiseks ehk enese ja vara kaitseks ette nähtud relvade regulatsiooni. Muudetakse turvalisuse tagamiseks ette nähtud relvade piirmäära, lubades isikutel omada sel eesmärgil ainult ühte tulirelva. Eelnõuga ei piirata sporditulirelvade ja jahitulirelvade omamist. Samuti tehakse muudatused RelvS-is isikutele lubatud relvade puhul, lubades kuni 18-aastastel isikutel omada ja vallata turvalisuse tagamiseks üksnes gaasirelva. Vähemalt 21-aastastel isikutel on eelnõu kohaselt lubatud omada ja vallata lisaks gaasirelvale turvalisuse tagamise eesmärgil ka ühte püstolit või revolvril.

Eespool nimetatud muudatuste tegemine on oluline eelkõige turvalisuse aspektist. Arvestades, et tulirelv on ohtlik, tuleks nende omamist ja valdamist piirata ning võimaldada nende omamine üksnes vajaduspõhiselt. Kehtiv RelvS ei sätesta turvalisuse tagamiseks ette nähtud relvade piirmäära ja seetõttu soetatakse koju relvi huvist relvade vastu, mitte vajadusest lähtuvalt. Kehtiva RelvS-i alusel on lubatud turvalisuse tagamiseks soetada ka relvi (vintraudsed ja sileraudsed püssid), mis lasketabavuse kauguse ja täpsuse seisukohast on sobilikud jahi pidamiseks ja osalemiseks spordivõistlustel, mitte enese ja vara kaitseks.

Eelnõu järgi tuleb turvalisuse tagamise eesmärgil soetatud relva omanikul sooritada relvaloa vahetamisel selle kehtivuse lõppemise tõttu tulirelva käsitlemise katse. See on vajalik veendumaks, et relva omanik on jätkuvalt kompetentne relva käsitlema. Kehtiv RelvS sellist nõuet ei sätesta, samuti ei ole RelvS-is sätestatud kohustust, et relvaomanik peab oma teadmisi täiendama. See võib põhjustada olukorra, kus relvaluba väljastatakse ka isikule, kes ei ole pädev relva käitlema. Nimetatud kohustuse sätestamine paneb turvalisuse otstarbel relva omandanud isikule kohustuse enne relvaloa vahetamist tuletada meelde relva käsitlemise põhimõtted ja värskendada eksami positiivseks sooritamiseks lasketiirus laskeoskusi.

Eelnõu kohaselt loobutakse RelvS-is turvalisuse tagamise otstarbel relvaloa taotlemisel relva vajalikkuse põhjendamise nõudest. Kehtiva RelvS-i kohaselt peab isik esitama Politsei- ja Piirivalveametile põhjenduse, miks ta soovib endale turvalisuse tagamise eesmärgil relva. Samas ei ole RelvS-is sätestatud, milliste kriteeriumite alusel peab Politsei- ja Piirivalveameti lubadeametnik põhjendusi hindama. Nõude kaotamisel lähtutakse sellest, et edaspidi võib isik soetada vaid ühe turvalisuse tagamiseks mõeldud relva ning Politsei- ja Piirivalveamet ei pea selle vajalikkust hindama. Sellest nõudest loobumise eesmärk on lihtsustada relvaloa taotlemise protsessi nii taotleja kui ka menetleja jaoks.

Lisaks loobutakse eelnõuga relva elu- või asukohajärgses prefektuuris registreerimisel relva kaasavõtmisest ja selle politseiametniku poolt kontrollimisest. Muudatuse eesmärk on hoida Politsei- ja Piirivalveameti lubadeametnike tööaega kokku selleks, et suunata enam ressursi riikliku järelevalve korraldamisse. Kehtiva RelvS-i kohaselt on relva soetanud isik kohustatud seitsme tööpäeva jooksul relva registreerima elu- või asukohajärgses prefektuuris. Relvamüüja müüdnud relvad registreeritakse Politsei- ja Piirivalveametis selleks, et relva uue omaniku kohta tehtaks sissekanne tsiviil- ja teenistusrelvade registrisse. Relvade registreerimisega tegelevad lubadeametnikud prefektuuri määratud vastuvõtuajal. Relvade registreerimine on võimalik ümber korralda selliselt, et inimesed ei peaks politseisse relva registreerima tulema.

Eelnõuga on vaja muuta relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona kolmandast riigist Eestisse sissetoomise ja ajutise väljaviimise eriloa menetluse regulatsiooni, et muuta eriloa menetlus selgemaks nii taotlejale kui ka menetlejale (Politsei- ja Piirivalveamet).

Lisaks eespool nimetatud küsimuste lahendamisele tehakse RelvS-i tekstis tehnilisi täpsustusi, mille eesmärk on kehtivat regulatsiooni täpsustada.

KorS-is tehakse muudatused seaduse 5.peatükis, kus asendatakse termin „teenistusrelv“ terminiga „relv“. Muudatus ei laienda korrakaitseorganitele lubatavate relvade ulatust, sest korrakaitseorganil on lubatud kasutada vaid tulirelvi, mis on teenistusrelvad RelvS-i § 3 lõike 1 punkti 2 tähenduses. Selline täpsustus võimaldab aga kasutada sõjaväerelvi jm relvi korrakaitseülesannete täitmisel.

RLS-is sätestatakse riigilõivumäär laskemoona ja tulirelva olulise osa Eestisse sisseveoks eriloa väljastamise eest.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist, mille järgi tehakse muudatused RelvS-is, KorS-is ja RLS-is.

Eelnõu § 1. RelvS-i muudatused

Eelnõu § 1 punktide 1 ja 5 kohaselt muudetakse RelvS-i sätteid, mis reguleerivad torketäakidega seonduvat. Kehtiva RelvS-i kohaselt on torketäak tsiviilkäibes keelatud külmrelv. Eelnõu kohaselt on torketäak samamoodi täaknoaga piiramata tsiviilkäibega relv. Põhjus, miks toretäak on seni olnud tsiviilkäibes keelatud külmrelv, võib pidada seda, et torketäak on tulirelva osa, mida kasutatakse peamiselt sõjalisel otstarbel. Tänapäeval ei toodeta enam relvi, millele torketäake kinnitatakse. Torketäake soetatakse tänapäeval vaid kollektsioneerimise huvides. Lisaks sellele pole torketäagid ka ohtlikumad kui täaknoad. Seetõttu loetakse torketäak edaspidi piiramata tsiviilkäibega relvade hulka kuuluvaks.

Eelnõu § 1 punkti 2 kohaselt muudetakse RelvS-i 18 lõike 1 punktide 7 ja 8 sõnastust, jättes sealt välja viited ammu ja sportvibu tõmbejõule. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on piiramata tsiviilkäibes lubatud amb tõmbejõuga kuni 75 kg (kaasa arvatud) ja spordivibu tõmbejõuga kuni 45 kg (kaasa arvatud). Amb ja sportvibu liigituvad RelvS-i mõistes heitrelevadeks. RelvS-i § 19 lõike 1 punkti 4 kohaselt on piiratud tsiviilkäibes ka heitrelevad, välja arvatud amb tõmbejõuga kuni 75 kg (kaasa arvatud) ja spordivibu tõmbejõuga kuni 45 kg (kaasa arvatud). Piiratud tsiviilkäibes relva käitlemiseks on vaja seetõttu taotleda politsei luba. Teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse on kantud vaid üks amb, mille tõmbejõud on suurem kui 75 kg. Ohtlikkuse astmest lähtuvalt ei erine 75 kg tõmbejõuga amb näiteks 80 kg tõmbejõuga ammust. Seetõttu ei ole mõislik sätestada seaduses ammu ja sportvibu tõmbejõudu.

Eelnõu § 1 punkti 3 kohaselt lisatakse RelvS-i § 18 lõikes 3 sätestatud loetellu viide RelvS-i § 50 lõikele 3. Muudatuse kohaselt täpsustatakse, et piiramata tsiviilkäibega relva ei tohi kanda joobeseisundis, koosolekul, meelevaheldusel, piketil, pidustusel ja teistel avalikel üritustel. RelvS-i §-s 89¹⁰ on sätestatud vastutus relva ja laskemoona kandmise eest joobeseisundis. Muudatusega seoses ei ole vaja nimetatud sätet muuta, kuna ka selles sõnastuses kohaldub RelvS-i § 89¹⁰ piiramata käibega relvale. RelvS-i §-s 89¹¹ on sätestatud vastutus relva või laskemoona ebaseadusliku kandmise eest avalikul üritusel. Muudatusega seoses ei ole vaja ka nimetatud sätet muuta, kuna ka selles sõnastuses kohaldub § 89¹¹ piiramata käibega relvale.

Eelnõu § 1 punkti 4 kohaselt tunnistatakse kehtetuks RelvS-i § 19 lõike 1 punkt 4. Muudatus on seotud eelnõu § 1 punktis 2 tehtud muudatustega, mis käsitlevadambu ja sportvibu.

Eelnõu § 1 punkti 6 kohaselt muudetakse RelvS-i § 29 lõike 1 punktide 1 ja 2 sõnastust. Kehtiva seaduse kohaselt on Eesti kodanikul lubatud soetada, omada ja vallata järgmisi relvi:

- 1) vähemalt 18-aastane isik – spordituli relva, pneumo-, heit- ja külml relva, välja arvatud kumminui, vastava spordialaga tegelemiseks, jahituli relva jahipidamiseks, gaasirelva ja sileraudset püssi turvalisuse tagamiseks (enese ja vara kaitseks);
- 2) vähemalt 21-aastane isik – kõiki kõnesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud relvi samadel otstarvetel ja kombineeritud või vintraudset püssi, püstolit või revolvrit turvalisuse tagamiseks.

RelvS-is ei sätestata turvalisuse tagamise otstarbel soetatavate relvade suhtes isikutele piirmäärasid. Paljud relvaomanikud soetavad endale mitu nimetatud kategooria relva pigem huvist relvade vastu, mitte vajadusest. Näiteks kolme ja enama relva omanikke on 1. oktoobri 2015. a seisuga 465, sh ühel neist relvaomanikest on 19 relva, mille otstarbena on nimetatud turvalisuse tagamine.

Tabel 1. Turvalisuse tagamise otstarbega relva omanikud.

Allikas: teenistus- ja tsiviilrelvade register seisuga 09.10.2015

Ainult turvalisuse tagamise eesmärgiga relvade koguarv ühe isiku kohta	Isikuid	Turvalisuse tagamise eesmärgiga relvade arv
19	1	19
16	1	16
12	2	24
8	9	72
7	10	70
6	32	192
5	52	260
4	158	632
3	465	1395
2	1915	3830
1	9847	9847
Relvade koguarv		16 357

Mitmed Euroopa Liidu liikmesriigid on piiranud relvade omamist. Mõnedes riikides on õigus tulirelva omada üksnes vastavasse spordiorganisatsiooni või jahiseltsi kuuludes. Näiteks Rootsi seaduse kohaselt peab relvaloa taotleja olema kuulunud spordiorganisatsiooni või jahiseltsi vähemalt kuus kuud, enne kui tal on õigus relvaluba taotleda.³ Soomes ei ole isikutel lubatud omada relvi turvalisuse tagamise eesmärgil, vaid üksnes sporditegemise või jahipidamise eesmärgil.⁴

Mida rohkem on tsiviilkäibes n-õ seisvaid relvi, seda suurem on nende relvade kadumise, ebasihipärase kasutamise, varastamise ja lõpuks ka ebaseaduslikku relvakaubandusse

³Vapenlag: https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Vapenlag-199667_sfs-1996-67/

⁴Ampuma-aselaki:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ampuma%20ase>

jõudmise risk. Arvestades Riigikohtu kriminaalkolleegiumi otsust kohtuasjas nr [3-1-1-14-97](#), võib asuda seisukohale, et tulirelvade piiranguteta omandamine, hoidmine ja kandmine seab reaalsesse ohtu igäihe elu, mis on aga esmane põhiseaduslik väärtus, mis vajab kaitsmist.

Ebaseaduslike relvadega on Euroopas viimasel ajal üha enam toime pandud terrorikuritegusid⁵. Seetõttu on Euroopa Liidu liikmesriigid üheskoos oluliselt tugevdanud võitlust ebaseadusliku relvakaubanduse vastu, mille oluline osa on ka relvade varastamise võimaluste vähendamine ning teabevahetuse parandamine varastatud relvade leidmiseks. Eestis on näiteks viimasel viiel aastal varastatud 42 relva ning kaotatud 626 relva.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt saab turvalisuse tagamiseks soetada sellist tüüpi relvasid, mida turvalisuse tagamiseks kasutada ei tohiks (näiteks võib selleks soetada vintraudse või sileraudse püssi). Lasketäpsuse ja laskekauguse poolest sobivad vintraudsed ja sileraudsed püssid jahi pidamiseks ja spordi tegemiseks, mitte enese ja vara kaitseks.

Eelnõuga muudetakse RelvS-i selliselt, et vähemalt 18-aastane isik võib turvalisuse tagamiseks (enese ja vara kaitseks) soetada gaaspüstoli ning vähemalt 21-aastane isik võib lisaks sellele soetada ühe turvalisuse tagamiseks sobiliku relva – pistoli või revolvi. Relvaloa ja soetamisloa taotlemisel on isik ka edaspidi kohustatud esitama kirjaliku avalduse, märkides selles soetada soovitava relva otstarbe, margi või liigi või konkreetse relva. Lähtudes RelvS-i § 90 lõikest 1, tuleb üleliigsed relvad võõrandada enne relvaloa vahetamist. See tähendab, et mitme turvalisuse tagamise otstarbega relva omanikud võivad neid relvi käidelda kuni olemasoleva relvaloa kehtivuse lõpuni. Kui üleliigseid relvi ei õnnestu võõrandada enne relvaloa vahetamist, tuleb need RelvS-i § 44 alusel üle anda Politsei- ja Piirivalveametile. Muudatus mõjutab 2645 relvaomanikku, kellel on turvalisuse tagamise otstarbel soetatud kaks või enam relva. Arvestades seda, et Eestis on kokku ligikaudu 28 000 relvaomanikku, mõjutab muudatus väikest osa sihtrühmast.

Eelnõu § 1 punktides 7–9 tehakse muudatused RelvS-i §-s 30. Eelnõu § 1 punkti 7 kohaselt tunnistatakse kehtetuks RelvS-i § 30 lõige 1, mis sätestab, et välismaalane, kellel on Eesti elamisluba või kes elab Eestis elamisõiguse alusel, võib soetada, omada ja vallata RelvS-i § 29 lõikes 1 loetletud relvi, kui tal on teise riigi pädeva asutuse poolt seda liiki relva kohta antud relvaluba ning selle alusel füüsilisele isikule ettenähtud alustel ja korras Eestis väljastatud relvaluba. Muudatuse kohaselt ei väljastata teises riigis antud relvaloa alusel isikule automaatselt Eesti relvaluba, vaid relvaluba väljastatakse välismaalasele samadel alustel Eesti kodanikega.

Eelnõu § 1 punkti 8 kohaselt muudetava RelvS-i § 30 lõikes 2 sätestatakse seetõttu, et välismaalane, kellel on Eesti elamisluba või kes elab Eestis elamisõiguse alusel, võib soetada, omada ja vallata RelvS-i § 29 lõikes 1 loetletud relvi, kui talle on nimetatud seaduses füüsilisele isikule ettenähtud alustel ja korras antud Eesti relvaluba.

Tabel 2. Tsiviil- ja teenistusrelvade registrisse esmaregistreeritud kodakondsuse lõikes perioodil 9 kuud 2012-2015. Allikas: teenistus- ja tsiviilrelvade register seisuga 09.10.2015

Kodakondsus	2012	2013	2014	2015
Eesti	432	540	681	646
Määratlemata	28	52	37	28
Vene Föderatsioon	20	40	39	25
Muud	11	12	6	16
Kokku	491	646	763	717

⁵ 07.01.2015. rünnak Charlie Hebdo hoones (<http://www.bbc.com/news/world-europe-30708237>), 08.01.2015. rünnak Vincennes toidukaupluses, 14.02.2015 rünnak Krudttõnden kultuurikeskuses (<http://www.bbc.com/news/world-europe-31485086>), 21.08.2015. rünnak Thalys rongis (<http://www.bbc.com/news/world-europe-34023361>).

Eelnõu § 1 punkti 9 kohaselt sätestatakse RelvS-i § 30 lõikes 3, et Eestis seaduslikult viibiv välismaalane, keda ei ole nimetatud RelvS-i § 30 lõikes 2 ning kes on vähemalt 18-aastane, võib Politsei- ja Piirivalveameti antud soetamisloa alusel soetada Eestist väljaviimiseks relva ja laskemoona tingimusel, et tal on alalise elukoha järgse riigi pädeva asutuse väljastatud luba seda liiki relva ja laskemoona soetamiseks ning ta kohustub soetatava relva ja laskemoona Eestist lahkumisel välja viima. Sättest on võrreldes varasema redaktsiooniga välja jäetud viide RelvS-i § 30 lõikele 1, kuna eelnõuga tunnistatakse see lõige kehtetuks. Muid sisulisi muudatusi sättes tehtud ei ole.

Eelnõu § 1 punktides 10 ja 11 muudetakse RelvS-i § 33. Nimetatud paragrahvi lõike 2 kohaselt registreeritakse relv isiku elu- või asukohajärgses prefektuuris soetamisloa alusel, millele relva müüja on kandnud andmed müüdud relva kohta. Kehtiva RelvS-i kohaselt on relva soetanud isik kohustatud seitsme tööpäeva jooksul relva registreerima elu- või asukohajärgses prefektuuris.

Kõik Eestis kasutusel olevad relvad registreeritakse RelvS-i § 3 lõike 5 alusel asutatud teenistus- ja tsiviilrelvade registris või RelvS-i § 3 lõike 3 alusel asutatud Kaitseväge ja Kaitseliidu relvaregistris. Relva registreerimine on oluline selleks, et oleks ülevaade nii relvade koguarvust kui ka sellest, kellele relv kuulub.

Relvade registreerimisega tsiviil- ja teenistusrelvade registris tegelevad Politsei- ja Piirivalveameti lubadeametnikud prefektuuri määratud vastuvõtuajal. Muudatuse kohaselt ei ole relva registreerimiseks enam vaja prefektuuris relva esitada. Selle kohustuse kaotamise eesmärk on lihtsustada relvaomanike jaoks relva registreerimist. Kuna relva ettenäitamise kohustuse üks eesmärke oli teenistus- ja tsiviilrelvade registri sissekande tegemise õigsuse kontrollimine, kuid registri sissekannete kontrollimine on andmekvaliteedi tagamiseks jätkuvalt vajalik, korraldatakse registri sissekannete kontrollimine ümber. Selleks hakkab Politsei- ja Piirivalveamet enam kontrollima relvamüüjate esitatavate andmete õigsust.

Eelnõu § 1 punkti 11 kohaselt muudetakse RelvS-i § 33 lõiget 4 ning sätestatakse, et relva registreerimisel võib prefektuur nõuda relva esitamist, et kontrollida selle vastavust soetamisloale või relva soetamise seaduslikkust tõendavale muule dokumendile kantud andmetele. Eelnõu § 1 punktis 6 tehtud muudatust arvestades sätestatakse RelvS-i § 33 lõikes 4 Politsei- ja Piirivalveametile võimalus nõuda vajaduse korral relva esitamist. Seni kehtinud RelvS-i kohaselt kontrolliti relva registreerimisel alati selle vastavust soetamisloale või relva soetamise seaduslikkust tõendavale muule dokumendile kantud andmetele ning selleks pidid kõik relvaomanikud soetatud relvad registreerimiseks politseile ette näitama. RelvS-i § 33 lõikes 2 tehtud muudatuse kohaselt kaotatakse üldine relva ettenäitamise kohustus. Edaspidi tuleb relv registreerimisel ette näidata vaid siis, kui selleks tekib vajadus.

Eelnõu § 1 punkti 12 kohaselt muudetakse RelvS-i § 34 lõiget 2, kus sätestatakse, et füüsilise isiku relvaluba annab selle omajale õiguse relvaloale kantud relva või sama liiki relva ja selle laskemoona ning helisummuti ja lasersihiku käitlemiseks RelvS-i ning selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud tingimustel ja korras. Relvaluba, millele on kantud vaid relva liik, annab selle omajale õiguse soetada kasutusse andmise üleandmise-vastuvõtmise akti alusel kasutusse võetud relva laskemoona. Võrreldes seni kehtinud sõnastusega on lõikest välja jäetud viimane lause, mille kohaselt ei tohi soetatava laskemoona ühekordne kogus ületada RelvS-i § 46 lõikes 5 nimetatud kogust, kuna see ei sobitu oma olemuselt sellesse sättesse. Täpsed laskemoona kogused on reguleeritud ammendavalt RelvS-i § 46 lõikes 5.

Eelnõu § 1 punktide 13–17 kohaselt muudetakse RelvS-i § 35, mis reguleerib soetamisloa ja relvaloa taotlemist füüsilise isiku poolt. Soetamisloa või relvaloa saamiseks on taotleja kohustatud esitama Politsei- ja Piirivalveametile RelvS-i § 35 lõike 2 punktides 1–4 nimetatud dokumendid. Eelnõuga täiendatakse RelvS-i § 33 lõike 2 punkti 4 selliselt, et nõutud fotode asemel võib isiku nõusolekul kasutada isikut tõendavate dokumentide andmekogus olevat fotot. Muudatusega seoses antakse relvaloa taotlejatele võimalus hoida kokku fotode tegemiseks kuluvat aega ja raha. Politsei- ja Piirivalveameti jaoks muutub relvaloa menetlemine kiiremaks, kuna digitaalset, andmekogus olemasolevat fotot on lihtsam loale kanda.

Eelnõu § 1 punkti 14 kohaselt täiendatakse RelvS-i § 35 lõiget 2 punktiga 6, milles sätestatakse, et soetamisloa või relvaloa saamiseks on taotleja kohustatud esitama dokumendi, mis tõendab vähemalt 16-tunnise esmaabikoolituse läbimist, mille on korraldanud tervishoiutöötajate riiklikus registris registreeritud esmaabikoolitaja, kellele on väljastatud koolitusluba esmaabikoolituse läbiviimiseks. Seni kontrolliti esmaabi andmise oskusi relvaeksami käigus teoreetilistele küsimustele vastamisega. Praktilisi esmaabi oskusi ei kontrollitud, sest Politsei- ja Piirivalveametil kui eksami vastuvõtjal puudub vastav kompetents. Arvestades seda, et relv on kõrgendatud ohu allikas, peab iga relvaomanik oskama esmaabi anda. Seetõttu ei kontrolli eelnõuga kavandatavate muudatuste jõustumisel enam politsei relvaeksami käigus relvaloa taotleja teoreetilisi teadmisi esmaabi andmise kohta, vaid relvaloa saamise eeldusena lisandub esmaabi koolituse läbimise nõue. Nõude sisseseadmine ei suurenda relvaloa taotlemise kulusid isikutele, kelle on esmaabikoolitus varem läbitud ning kui neil on koolituse läbimise kohta säilinud koolituse läbimist tõendav dokument. Arvestades asjaolu, et esmaabi koolituse läbimine on autojuhtimise õiguse saamise eeldus ja paljud töötajad korraldavad enda töötajatele esmaabikoolitusi, siis võib eeldada, et enamik relvaloa taotlejaid on esmaabikoolituse varem läbinud. Samamoodi mootorsõidukijuhi esmaabikoolitusega on sätestatud koolituse maht 16 tundi, see peaks olema piisav, et omandada elementaarsed oskused enda või teiste abistamiseks.

Eelnõu § 1 punkti 15 järgi muudetakse RelvS-i § 35 lõike 5 sõnastust. Sätestatakse, et soetamisloa või relvaloa võib väljastada isikule, kes on sooritanud relva käitlemist reguleerivate õigusaktide nõuete tundmise eksami. Võrreldes senise sõnastusega on tekstist välja jäetud loetelu ning kasutatakse terminit „relva käitlemine“, mis hõlmab kõiki seni sättes loetletud tegevusi. Eelnõuga jäetakse tekstist välja viide esmaabile, kuna eelnõuga kavandatavate muudatuste alusel tuleb relvaloa taotlemisel esitada esmaabi koolituse läbimist tõendav dokument. Esmaabi teoreetiliste teadmiste kontrollimine asendatakse kohustusega läbida esmaabikoolitus, kuna relvaomanikel peavad olema ka esmaabi andmise praktilised oskused.

Ühtlasi sätestatakse, et tulirelva relvaloa või soetamisloa taotlemise korral tuleb sooritada eksami käigus taotletava tulirelva tundmise test ning käsitsemise katse vastavalt taotletava tulirelva liigile tulenevalt RelvS-i § 12 lõike 1 punktides 1–3. See nõue on võetud üle seni kehtinud regulatsioonist muutmata kujul. Eksamitulemus kehtib üks aasta eksami sooritamise päevast arvates.

Eelnõu § 1 punktis 16 tunnistatakse kehtetuks RelvS-i § 35 lõige 5¹, mis sätestab, et RelvS-i § 35 lõikes 5 nimetatud eksami võib RelvS-i § 30 lõikes 2 nimetatud isik sooritada oma emakeeles või muus keeles, mida ta valdab, ning sellisel juhul tõlgitakse eksam eesti keelde ning eksami tõlkimise kulud kannab eksami sooritanud isik. Sõltumata tõlgi olemasolust, peab Politsei- ja Piirivalveamet koostama võõrkeelsed eksamiküsimused. Eksamile tulnud isiku kaasa võetud tõlgi abil eksamiküsimuste vastuste kontrollimine ei ole võimalik. Seetõttu peab Politsei- ja Piirivalveameti lubadeametnik paratamatult võõrkeelt valdama või kaasama

erapooletu tõlgi, sellega kaasneb Politsei- ja Piirivalveametile lisakulu. Relvaloa eksami käigus tuleb sooritada ka praktiline osa, mille käigus kontrollitakse nii relva tundmist, laskeoskust kui ka politseiametniku käsklustest arusaamist. Politseiametniku käsklustest arusaamine ei ole vajalik ainult eksamil, vaid hiljem ka lasketiirus, jahil või avalikus ruumis relva käideldes. Seetõttu on vajalik, et relva omanik saaks aru eestikeelsetest käsklustest. Relvaloa eksam tuleb läbida riigikeeles enamikus Euroopa riikides. RelvS-i § 35 lõikes 5 nimetatud eksami võõrkeeles läbiviimine ei ole muu hulgas kooskõlas ka keeleseadusega, mille § 10 lõike 1 kohaselt toimub riigiasutuse ja kohaliku omavalitsuse asutuse asjaajamine eesti keeles.

Eelnõu § 1 punktis 17 muudetakse RelvS-i § 35 lõike 7 punkti 4, jättes sealt välja viite RelvS-i § 30 lõikele 1, kuna nimetatud lõige tunnistatakse eelnõuga kehtetuks.

Eelnõu § 1 punkt 18 käsitleb RelvS-i § 36 lõike 1 punktide 6–8 muutmist. Kehtiva RelvS-i § 36 lõike 1 punkt 6 näeb ette, et soetamisluba ega relvaluba ei anta füüsilisele isikule, kes on kriminaalkorras karistatud. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 14. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas nr [3-4-1-10-10](#) tunnistab RelvS-i § 43 lõike 3 punkti 2 koostoimes RelvS-i § 36 lõike 1 punktiga 6 PS-iga vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda soetamisloa või relvaloa kehtetuks tunnistamisel arvestada kriminaalkorras karistatu isikut ja tema toimepandud tegu.

Riigikohus on asunud seisukohale, et relvaga turvalisuse tagamine enese ja vara kaitsmise eesmärgil on üks vaba eneseteostuse lubatud viise, mis kuulub PS-i § 19 lõikes 1 sätestatud vaba eneseteostuse õiguse kaitsealasse (RKPKJ 26. märtsi 2009. aasta otsus asjas nr [3-4-1-16-08](#), punkt 24). RelvS-i § 28 lõike 1 punkti 4 järgi võib füüsiline isik relva soetada, seda omada ja vallata turvalisuse tagamiseks ehk enese ja vara kaitsmise otstarbel. PS-i § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas PS-iga. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ning ei tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. PS-i § 19 lõikes 1 on sätestatud vaba eneseteostuse õigus, mis tähendab seda, et igaüks peab oma õiguste ja vabaduste kasutamisel ning kohustuste täitmisel austama ja arvestama teiste inimeste õigusi ja vabadusi ning järgima seadust. Vaba eneseteostuse õigust võib piirata seadusega või seaduse alusel põhjusel, mis ei ole PS-iga vastuolus. Riigikohus on varem leidnud, et relvaloa kehtivuse peatamise legitiimne eesmärk võib olla inimeste elu ja tervise kaitsmine (RKPKJ 26. märtsi 2009. aasta otsus asjas nr [3-4-1-16-08](#), punkt 33). Relva omamisele võib seada piiranguid ka vajadusest tagada riigi julgeolek ja avalik kord, samuti võivad need piirangud olla õigustatud ka muude asjaoludega (Riigikohtu üldkogu 25. veebruari 2004. aasta otsus asjas nr [3-3-1-60-03](#), punkt 21).

Riigikohus on asunud seisukohale, et ka kriminaalkorras karistatud isiku relvaloa kehtetuks tunnistamine on lubatud, et tagada inimeste elu ja tervise kaitse, samuti riigi julgeolek ja avalik kord. Nimetatud eesmärgid ei ole PS-iga vastuolus. Relvaloa kehtetuks tunnistamine võib olla õigustatud ka muude asjaoludega. Ehkki seadusandja on piirangu kehtestanud legitiimset eesmärki silmas pidades, saab põhiõiguse riivet pidada materiaalselt õiguspäraseks vaid siis, kui on järgitud PS-i §-st 11 tulenevat proportsionaalsuse põhimõtet (vt nt RKPKJ 5. märtsi 2001. aasta otsus asjas nr [3-4-1-2-01](#), punkt 16).

Proportsionaalsuse põhimõtte järgimine tähendab seda, et riive on eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Sobiv on abinõu, mis soodustab eesmärgi saavutamist. Sobivuse seisukohalt on vaieldamatult ebaproportsionaalne abinõu, mis ühelgi juhul ei soodusta eesmärgi saavutamist. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, kuid isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama tõhus kui esimene. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda esiteks põhiõigusse sekkumise ulatust ja

intensiivsust ning teiseks eesmärgi tähtsust (vt RKPJK 6. märtsi 2002. aasta otsus asjas nr [3-4-1-1-02](#), punkt 15). Kuriteo eest süüdi mõistetud isikule soetamisloa või relvaloa mitte andmine või soetamis- või relvaloa kehtetuks tunnistamine on üldiselt sobiv abinõu, sest sellega on võimalik saavutada teiste isikute elu ja tervise kaitsmine ning riigi julgeoleku ja avaliku korra tagamine. Kui isik on toime pannud kriminaalkorras karistatava teo, siis võib ta olla ohtlik ja kasutada relva uute kuritegude toimepanemiseks. See võib omakorda kujutada ohtu inimeste elule ja tervisele, riigi julgeolekule ning avalikule korrale. Sellise käsitlusega on nõustunud ka Riigikohus (RKPJK 26. märtsi 2009. aasta otsus asjas nr 3-4-1-16-08, punktid 52–53).

Kollegiumi hinnangul ei ole relvaloa kehtivuse peatamisele muud samaväärset alternatiivi, mis tagaks, et kuriteo toime pannud isik ei ohusta relvaga teiste isikute elu, tervist, riigi julgeolekut ega avalikku korda. Samas leidis kollegium aga, et kuriteo eest karistatud isiku relvaloa kehtetuks tunnistamine ei ole mõõdukas. Piirangud ei tohi kahjustada seadusega kaitstud huvi või õigust rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav (vt RKPJK 17. märtsi 1999. aasta otsus asjas nr [3-4-1-1-99](#), punkt 13). Mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb ühelt poolt kaaluda vaba eneseteostuse piiramise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärki kaitsta teiste isikute elu ja tervist, riigi julgeolekut ja avalikku korda. Riigikohus on leidnud, et kehtiva RelvS-i § 36 lõike 1 punktis 6 sätestatud normiga põhjustatud piirang on väga intensiivne. Soetamisloa ja relvaloa mitteandmine piirab iga kuriteo eest karistatud isiku vaba eneseteostust viisil, mis võtab isikult täielikult võimaluse kasutada relva jahipidamiseks ja turvalisuse tagamiseks. Erinevalt kahtlustatavast või süüdistatavast on kriminaalkorras karistatud isiku teole ja tema isikule juba hinnang antud.

Riigikohtu 26. märtsi 2009. aasta otsus asjas nr 3-4-1-16-08 tunnistas põhiseadusevastaseks kaalutlusõigusega relvaloa või soetamisloa väljastamata jätmise, kui isik on karistatud kuriteo toimepanemise eest. Seetõttu rakendatakse relvaloa või relva soetamisloa väljastamise hindamiseks RelvS-i § 36 lõike 4 punktis 3 sätestatud, mille kohaselt on kaalumise aluseks isiku eluviis või käitumine, et anda hinnang sellel, kas esineb küllaldane alus järeldada, et isik võib ohustada enda või teiste isikute turvalisust ja on seetõttu sobimatu relva omama. Samas on teatud kuriteod (nt terrorism, isikuvastased kuriteod või kuriteod, mille toimepanemisel kasutati relva), mille tahtlikult toimepanemise korral on õigustatud soetamis- või relvaloa andmata jätmise ilma kaalutlusõigust teostamata. Riigikohus on varem leidnud, et seadusandja peab andma seaduse rakendajale võimaluse arvestada relvaloa taotlemisel taotleja isikut ja tema toimepandud kuriteo asjaolusid (RKPJK 6. oktoobri 2000. aasta otsus asjas nr [3-4-1-9-00](#), punkt 17).

Riigikohus on ka sedastanud, et kõige paremini tagab ühelt poolt inimeste elu ja tervise kaitse, riigi julgeoleku ja avaliku korra ning teiselt poolt kriminaalkorras karistatud isiku üldise vabaduspõhiõiguse kaitse see, kui RelvS-i kohaldajal on võimalik arvestada relvaloa või soetamisloa kehtetuks tunnistamisel kriminaalkorras karistatud isiku, toimepandud kuriteo asjaolude ja muude oluliste asjaoludega ning põhjendatud huvidega. Üldise vabaduspõhiõiguse piiramisel ette nähtud kaalutlusruum väldib isiku muutumist riigivõimu objektiks ja aitab kaasa inimväärikuse tagamisele (RKPJK 26. märtsi 2009. aasta otsus asjas nr 3-4-1-16-08, punkt 64). Kollegium märgib, et see aga ei tähenda seda, et seadusandja ei võiks kehtestada selliseid regulatsioone, kus soetamisloa või relvaloa andjal ei ole kaalutlusõigust. Ka õigusakt, mis ei võimalda kaalutlusõigust, võib olla PS-iga kooskõlas. Seadusandja võib ise jõuda kaalumise tulemusel põhjendatud järelduseni, et isikute põhiõigused ja -vabadused on tagatud ka menetleja kaalutlusõiguse olemasoluga (vt Riigikohtu üldkogu 27. juuni 2005. aasta otsust asjas nr 3-4-1-2-05, punkt 60).

Seadusandjal on otsustusvabadust kasutades võimalik piiritleda RelvS-is asjaolud, mille esinemisel tuleb kriminaalkorras karistatud isiku relvaluba või soetamisloa kohustuslikus korras kehtetuks tunnistada (RKPKJ 26. märtsi 2009. aasta otsus asjas nr 3-4-1-16-08, punkt 65). Seega on otstarbekas sätestada RelvS-is teatud kuritegude puhul siiski konkreetne norm.

Ka direktiivi 2008/51/EÜ, millega muudetakse direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta, preambuli punktis 13 on esitatud põhimõte, et tulirelvade omandamine isikute poolt, kes on lõpliku kohtuotsusega raskes kriminaalkuriteos süüdi mõistetud, peaks üldjuhul olema keelatud.

Analüüsides Riigikohtu seisukohti, lähtudes direktiivist 2008/51/EÜ ja viimase aja praktikast soetamis- ja relvalubade andmisel, sätestatakse RelvS-i § 36 lõike 1 punktis 6 relva soetamisloa ja relvaloa andmist välistava asjaoluna tahtlikult toime pandud elu- või tervisevastase kuriteo, tulirelva või laskemoonaga seotud kuriteo eest või kuriteo eest, mis pandi toime relvaga või sellega ähvardades, või [karistusseadustiku](#) (edaspidi *KarS*) §-s 231–239, 241, 244, 246, 251 või 424 sätestatud kuriteo eest. Loetletud *KarS*-i paragrahvide alusel on karistatavad riigivõimu vastu suunatud süüteod ning raskemad liiklus süüteod. Ülejäänud kuritegude puhul võetakse kaalumise aluseks RelvS-i § 36 lõike 4 punktis 3 sätestatu, mille kohaselt on kaalumise aluseks isiku eluviis või käitumine, et anda hinnang sellele, kas esineb küllaldane alus järeldada, et isik võib ohustada enda või teiste isikute turvalisust ja on seetõttu sobimatu relva omama. Relvade sattumine isikute kätte, kes ei suuda või ei soovi neid seaduskuulekalt käidelda, tekitab võimaliku ohu teiste isikute elule ja tervisele, riigi julgeolekule ja avalikule korrale. Kuriteo eest karistamise fakt ei ole iseenesest kaalukas põhjus kaalutlusõiguse absoluutseks välistamiseks. Kuriteo eest süüdi mõistmine ei tähenda seda, et isik oleks seetõttu relva kasutades edaspidi alati ohtlik. Seetõttu ei ole põhjendatud soetamisloa või relvaloa mitteandmine kuriteo toime pannud isikut ja kuriteo asjaolusid arvesse võtmata.

Samuti muudetakse RelvS-i § 36 lõike 1 punkti 7. Kehtiv seadus sätestab, et soetamis- või relvaluba ei anta füüsilisele isikule, kes on väärteomenetluse korras karistatud relva ja laskemoona soetamist, hoidmist, kandmist, vedu või kasutamist reguleeriva õigusaktiga sätestatud nõuete rikkumise eest või jahipidamise eest ilma jahitunnistusega. RelvS-i § 36 lõike 1 punkti 6 juures käsitletud Riigikohtu seisukohtade valguses ei ole RelvS-i § 36 lõike 1 punktis 7 loetletud välistused ilmselged ning iseenesestmõistetavad põhjused soetamis- või relvaloa andmisest keelduda. Eelnõu kohaselt muudetakse sätet selliselt, et edaspidi ei anta soetamis- või relvaluba isikule, kes on väärteomenetluse korras karistatud relva, tulirelva olulise osa või laskemoona ebaseadusliku käitlemise või laskemoona ebaolulises koguses ebaseadusliku käitlemise eest. Kuna kõik sättes loetletud tegevused (soetamine, hoidmine, kandmine jne) on hõlmatud terminiga „käitlemine“, on eelnõus võrreldes seni kehtinud regulatsiooniga muudetud sätte sõnastust. Lisaks on välja jäetud väärteokorras karistatus jahipidamise eest ilma jahitunnistusega. Nimetatud väärteomenetluse korras karistatus ei ole kaalukas põhjus soetamisloa või relvaloa isikule mitteandmiseks. Kui loa andmist menetleval ametnikul tekib kahtlus isikule loa väljastamise põhjendatuse kohta, on tal kaalutlusõigus ning võimalus otsustada loa andmise õigustatuse üle. Kui menetleja peab otstarbekaks isikule luba mitte väljastada, näiteks põhjusel, et isik võib enda või teiste isikute turvalisust ohustada, siis on võimalik loa andmisest keelduda näiteks RelvS-i § 36 lõike 4 punkti 3 alusel.

Lisaks muudetakse RelvS-i § 36 lõike 1 punkti 8 sõnastust eespool nimetatud Riigikohtu lahendite tõttu. Analoogselt RelvS-i § 36 lõike 1 punkti 6 muudatusega muudetakse RelvS-i § 36 lõike 1 punkti 8 selliselt, et edaspidi ei anta soetamis- või relvaluba isikule, kes on kahtlustatav või süüdistatav elu- või tervisevastases kuriteos, tulirelva või laskemoonaga

seotud kuriteos või kuriteos, mis pandi toime relvaga või sellega ähvardades, või KarSi §-s 231–239, 241, 244, 246, 251 või 424 sätestatud kuriteos.

Eelnõu § 1 punkti 19 kohaselt muudetakse RelvS-i § 36 lõike 1 punkte 11 ja 11¹. RelvS-i § 36 punkti 11 on lisatud viide maastikusõiduki juhtimisele lubatud alkoholipiirmäära ületades, see on kooskõlas liikluseaduse (edaspidi *LS*) § 224 lõikes 1 sätestatuga. Kehtiva seaduse rakendamine on keeruline, kuna Politsei- ja Piirivalveamet peaks lisaks karistusregistri väljavõttele vaatama läbi ka iga vastava väärtetasja väärtetomaterjali, et tuvastada sõiduki liik ja välistada maastikusõiduki juhid. Seadusandja tahe ei ole ilmselt selline olnud ning vastuolu RelvS-is ja LS-is sätestatud väärtetokoosseisu vahel tuleb kaotada.

Samamoodi RelvS-i § 36 lõike 1 punktis 11 tehtava täpsustusega tuleb täpsustada ka punkti 11¹ sõnastust ning viia see kooskõlla [narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse](#) (edaspidi *NPALS*) §-ga 15¹. NPALS-i § 15¹ sätestab väärtetokoosseisuna narkootilise või psühhotropse aine ebaseadusliku käitlemise väikeses koguses. NPALS-i § 15¹ lõikes 1 sätestatakse, et narkootilise või psühhotropse aine arsti ettekirjutuseta tarvitamise või väikeses koguses ebaseadusliku valmistamise, omandamise või valdamise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga. RelvS-i § 36 lõike 1 punktis 11¹ ei ole viidatud narkootilise või psühhotropse aine valmistamisele, mis NPALS-i alusel on samuti karistatav. Nii RelvS-i kui NPALS-i sätted peaksid käsitlema üht ja sama väärtetokoosseisu, mistõttu tuleb RelvS-i sõnastus viia NPALS-iga kooskõlla.

Eelnõu § 1 punkti 20 kohaselt täiendatakse RelvS-i § 36 lõiget 4 punktiga 4, milles sätestatakse alus soetamisloa või relvaloa andmisest keeldumiseks, kui on põhjendatud kahtlus, et isik võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut. Oht riigi julgeolekule on määratlemata õigustermin, mis sisustatakse iga kord seaduse kohaldamisel. On teatud olukorrad, millal isikute põhiõigusi tuleb piirata avalikes huvides.

PS-i § 47 lubab piiranguid muu hulgas avaliku korra tagamiseks. Põhiõiguse piiramine riigi julgeoleku ja kõlbluse huvides on sätestatud ka [inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis](#) (edaspidi *EIOK*), mille terminisüsteemist tuleks juhinduda ka PS-i § 47 tõlgendamisel.⁶ Lähtudes põhiseadusliku väärtuskorra ühtsuse ideest, tuleb pidada põhiõiguse riivet võimalikuks, kui sekkumise põhjus tuleneb PS-ist endast. Näiteks riigi julgeolekut tuleb käsitada põhiseaduslikku järku õigusväärtusena, sest seda eeldavad või tagavad PS-i preambuli esimene, teine ja neljas osalause, § 1 lõige 2 ning §-d 54, 55 ja 124–131. Ka Riigikohus on tuletanud PS-ist riigi julgeoleku kui põhiseaduslikku järku õigusväärtuse: „Mitmete Põhiseaduse normidele, eriti preambulale tuginedes võib järeldada, et riigi julgeolek on Põhiseaduse sätte ja vaimu kohaselt väärtus, mida saab tunnustada kui põhiõiguse piiramise legitiimset eesmärki” ([RKPKo 05.03.2001, 3-4-1-2-01, p 15](#); vrd ka [RKÜKo 03.07.2012, 3-3-1-44-11, p 82](#)).

Põhiseaduslikku järku õigusväärtused on PS-ist tõlgendamise teel tuletatavad, kusjuures lähtenormidena tuleb kõne alla iga põhiõigus või siis PS-is sõnaselgelt sätestatud (nt eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade) või mitmete sätete koosmõjus tõlgendamise teel tuletatav avalik huvi (nt riigi julgeolek). Ammendavat kataloogi ei ole selles vallas antud. Senises praktikas on Riigikohus põhjendatult omistanud põhiseadusliku järku riigi julgeolekule kui õiguslikule väärtusele ([RKÜKo 03.07.2012, 3-3-1-44-11, p 82](#); [RKPKo 05.03.2001, 3-4-1-2-01, p 15](#)).

⁶ Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, Ü. Madise (peatoim). 3., täiendatud väljaanne. Tallinn: Juura, 2012, <http://pohiseadus.ee/ptk-2/pg-47/>.

Muudatus on seotud praktikas tõusetunud vajadusega keelduda loa andmisest isikule, kes ei ole toime pannud riigivastast süütegu, kuid julgeolekuasutuste läbiviidud teabehanke käigus saadud teabe tõttu on alust arvata, et isik kavatseb või toetab riigivastase süüteo toimepanemist. Sisult sarnased relvaloa väljastamisest keeldumise alused on sätestatud paljudes Euroopa Liidu riikide relvaseadustes. Näiteks Saksamaal keeldutakse relvaloa väljastamisest isikule, kes võib ohustada riigi põhiseaduslikku korda või plaanib vägivalla abil kahjustada riigi välispoliitilisi huve.⁷ RelvS-i kohaselt otsustab relvaloa väljastamisest keeldumise Politsei- ja Piirivalveamet. Eespool nimetatud alusel relvaloa väljastamisest keeldumisel lähtub politsei julgeolekuasutuste edastatud teabest.

Eelnõu § 1 punkti 21 kohaselt muudetakse RelvS-i § 36¹ lõikeid 1 ja 2. Lõige 1 käsitleb relvaloa taotlemist välismaalase poolt. Kehtiva RelvS-i § 36¹ lõige 1 sätestab, et RelvS-i § 30 lõikes 1 nimetatud välismaalane, kes soovib saada Eesti relvaluba teise riigi väljastatud relvaloa alusel, peab esitama avalduse relvaloa saamiseks Politsei- ja Piirivalveametile. Politsei- ja Piirivalveamet vaatab avalduse läbi kahe kuu jooksul kõigi nõutavate dokumentide laekumise ja riigilõivu tasumise päevast arvates. Nimetatud säte vajab muutmist, kuna eelnõuga tunnistatakse kehtetuks RelvS-i § 30 lõige 1 ning muudetakse välismaalastele kehtivat relvaloa taotlemise korda. Eelnõuga nähakse ette, et RelvS-i § 30 lõikes 2 nimetatud välismaalane, kes soovib saada Eesti relvaluba, peab esitama avalduse relvaloa saamiseks Politsei- ja Piirivalveametile. Politsei- ja Piirivalveamet vaatab avalduse läbi kahe kuu jooksul kõigi nõutavate dokumentide laekumise ja riigilõivu tasumise päevast arvates.

Samuti muudetakse RelvS-i § 36¹ lõike 2 sõnastust. Tegemist ei ole sisulise muudatusega, vaid normi sõnastust täpsustatakse vastavalt eelnõuga kavandatavatele muudatustele.

Eelnõu § 1 punkti 22 kohaselt tunnistatakse kehtetuks RelvS-i 36¹ lõige 4, kuna relvaloa taotlemisel ei ole vaja esitada teises riigis välja antud relvaluba.

Eelnõu § 1 punkti 23 kohaselt muudetakse RelvS-i § 37 lõike 2 punkti 1. Eelnõuga muudetakse sätet selliselt, et soetamisloa või relvaloa taotlemise avalduses ei pea enam põhjendama relva vajalikkust. Kehtiva RelvS-i kohaselt peab soetamisloa või relvaloa taotleja esitama kirjaliku avalduse, põhjendades selles relvade vajalikkust ja märkides soetada soovitavate relvade otstarbe, margi või liigi ja koguse. Samas ei ole RelvS-is sätestatud, milliste kriteeriumite alusel peab Politsei- ja Piirivalveameti lubadeametnik põhjendusi hindama. Põhjendamise nõude kaotamisel lähtutakse sellest, et edaspidi võib isik soetada vaid ühe turvalisuse tagamiseks mõeldud relva ja selle vajalikkusele ei pea hinnangut andma Politsei- ja Piirivalveamet. Sellest nõudest loobumise eesmärk on lihtsustada relvaloa taotlemise protsessi nii taotleja kui ka menetleja jaoks.

Eelnõu § 1 punktides 24–26 tehakse muudatused juriidilise isiku vastutavat isikut puudutavas regulatsioonis. Eelnõu kohaselt muudetakse RelvS-i § 38 lõiget 2. Sätestatakse, et vastutavaks isikuks või tema asendajaks peab olema vähemalt 21-aastane Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi kodanik, kellel on kehtiv relvaluba või relvakandmisloa. RelvS-i § 38 lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks. Võrreldes kehtiva seadusega jäetakse välja eraldi vastutava isiku eksami nõue ning sellekohane volitusnorm tunnistatakse kehtetuks. Sätestatakse, et vastutav isik peab omama relvaluba. Praegu korraldatav juriidilise isiku vastutava isiku eksam on oluliselt lihtsamini läbitav kui relvaloa taotlemisel sooritatav eksam. Samas on juriidilise isiku vastutaval isikul ligipääs juriidilise isiku relvadele ja laskemoonale.

⁷ Weapons Act (WaffG), http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_waffg/index.html.

Seetõttu nõutakse edaspidi ka juriidilise isiku vastutavalt isikult kehtivat relvaluba. Kuna juriidilise isiku vastutavad isikud on pidanud läbima eksami ning nad on juriidilise isiku kirjaliku otsusega määratud, siis ei kehti RelvS-i § 38 lõikes 2 sätestatud relvaloa nõue isikule, kes on määratud vastutavaks isikuks enne seadusemuudatuste jõustumist. Seetõttu täiendatakse eelnõuga ka RelvS-i rakendussätteid.

RelvS-i § 39 lõiked 1 ja 2 muudetakse. Sätestatakse, et vastutav isik määratakse juriidilise isiku kirjaliku otsusega. Kui juriidilisel isikul on struktuuriüksus teises haldusüksuses, tuleb vastava otsusega määrata ka struktuuriüksuse relvade ja laskemoona eest vastutav isik, kellele laienevad RelvS-i § 38 lõikes 2 sätestatud nõuded. Otsuse ära kiri saadetakse kolme tööpäeva jooksul Politsei- ja Piirivalveametile. Vastutava isiku volitused lõpevad tema töölt vabastamisega või lõpetatakse, kui ta ei vasta enam RelvS-i § 38 lõikes 2 sätestatud nõuetele või on rikkunud RelvS-i või selle alusel kehtestatud õigusaktide nõudeid. Teade volituste lõppemise kohta saadetakse kolme tööpäeva jooksul Politsei- ja Piirivalveametile. Võrreldes kehtiva regulatsiooniga jäetakse eelnõuga sättest välja viide RelvS-i § 38 lõikele 3.

Eelnõu § 1 punkti 27 kohaselt muudetakse RelvS-i § 41 lõike 3 punkti 3 samamoodi eelnõu § 1 punktis 13 tehtud muudatusega. Eelnõuga täiendatakse RelvS-i § 41 lõike 3 punkti 3 selliselt, et nõutud fotode asemel võib isiku nõusolekul kasutada isikut tõendavate dokumentide andmekogus olevat fotot.

Eelnõu § 1 punkti 28 kohaselt täiendatakse RelvS-i § 41 lõigetega 3¹–3³. Nimetatud lõigetes sätestatakse, et relvaloa või relvakandmisloa, millel on märgitud relva otstarbena üksnes turvalisuse tagamine (enese ja vara kaitseks), vahetamisel selle kehtivuse lõppemise tõttu, tuleb sooritada RelvS-i § 35 lõikes 5 nimetatud tulirelva käsitlemise katse. Kehtiv RelvS ei sätesta enese ja vara kaitseks mõeldud relva omaniku kohustust regulaarselt relvakasutamise oskusi värskendada. Enese ja vara kaitseks soovitakse relva tihti soetada siis, kui puututakse kokku ohuolukorraga. Pärast ohutunde hajumist ja relvaloa saamist muutuvad enese ja vara kaitseks mõeldud relvade omanikud tihti n-ö passiivseks relvaomanikuks, kes ei käi regulaarselt lasketiirus ning nende relva kasutamise oskused hakkavad ajapikku kaduma. Ebapädeva relvaomaniku käes on relv ohu allikas. Seetõttu sätestatakse eelnõuga turvalisuse tagamise eesmärgil soetatud relva omaniku kohustus sooritada tulirelva käsitlemise katse enne relvaloa vahetamist (relvaluba väljastatakse üldjuhul viieks aastaks). Tulirelva käsitlemise katse võtab vastu politsei ja enne katse sooritamist tuleb tasuda riigilõiv. Muudatuse tõttu suureneb vähesel määral eksamit vastuvõtivate Politsei- ja Piirivalveameti lubadeametnike töökoormus. Muudatus ei mõjuta relvaloa omanikke, kellel on kehtiv relvaluba jahipidamiseks või vastava spordialaga tegelemiseks, kuna jahimehi ja sportlasi võib pidada oluliselt teadlikumateks relvakasutajateks.

RelvS-i § 41 lõikes 3² sätestatakse, et § 41 lõikes 3¹ sätestatud juhul tuleb RelvS-i § 35 lõikes 5 nimetatud tulirelva käsitlemise katse sooritada kõige varem üks aasta enne relvaloa või relvakandmisloa vahetamiseks avalduse esitamist. Tähtaja määramine on vajalik selguse huvides ja vältimaks olukorda, kus relvaloa taotleja teeb pärast relvaloa eksami sooritamist kohe ka teise tulirelva käsitlemise katse, et hiljem ei peaks seda enam tegema. Enne tulirelva käsitlemise katse sooritamist peab isik tasuma riigilõivu, mis on RLS-i § 264 lõike 2 kohaselt 15 eurot.

Eelnõu § 1 punkti 29 kohaselt muudetakse RelvS-i § 43 lõike 1 punktide 1 ja 1¹ sõnastust. Paragrahv 43 käsitleb soetamisloa või relvaloa kehtivuse peatamist ja kehtetuks tunnistamist. Lõikes 1 on loetletud alused, millal Politsei- ja Piirivalveamet peatab soetamisloa või relvaloa kehtivuse. Eelnõuga sätestatakse, et soetamisloa või relvaloa kehtivus peatatakse, kui:

1) loa omajat on väärteomenetluse korras karistatud mootorsõiduki, maastikusõiduki või trammi juhtimise eest lubatud alkoholipiirmäära ületades või õhusõiduki, veesõiduki või raudteeveeremi juhtimise eest alkoholijoobes;

1¹) loa omajat on väärteomenetluse korras karistatud väikeses koguses narkootilise või psühhotroopse aine ebaseadusliku käitlemise eest.

Võrreldes seni kehtinud sõnastusega on nimetatud punkte täpsustatud samamoodi eelnõu § 1 punktis 19 tehtud RelvS-i § 36 lõike 1 punktide 11 ja 11¹ muudatusega. Sõnastusi on täpsustatud lähtudes LS-i ja NPALS-i vastavate sätete sõnastustest.

Eelnõu § 1 punktis 30 muudetakse RelvS-i § 43 lõike 1 punkti 2 sõnastust. Eelnõus käsitletud Riigikohtu seisukohtade valguses ei ole nimetatud sätetes loetletud välistused ilmselged ning iseenesestmõistetavad soetamisloa või relvaloa kehtivuse peatamiseks. Punkti 2 sõnastus on esitatud samamoodi RelvS-i § 36 lõikes 1 kavandatavate muudatustega. Sätestatakse, et Politsei- ja Piirivalveamet peatab soetamisloa või relvaloa kehtivuse, kui loa omaja on kahtlustatav või süüdistatav elu- või tervisevastase kuriteo või tulirelva või laskemoonaga seotud kuriteo eest või kuriteo eest, mis pandi toime relvaga või sellega ähvardades, või KarSi §-s 231–239, 244, 246, 251 või 424 sätestatud kuriteo eest.

Eelnõu § 1 punkti 31 kohaselt muudetakse RelvS-i § 43 lõike 3 punkti 2 sõnastust ning viiakse see kooskõlla eelnõuga tehtavate muudatustega RelvS-i §-s 36.

Eelnõu § 1 punkti 32 järgi täiendatakse RelvS-i § 43 lõikega 3². Selles lõikes sätestatakse, et Politsei- ja Piirivalveamet võib tunnistada soetamisloa või relvaloa kehtetuks, kui loa omaja suhtes on põhjendatud kahtlus, et ta võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut. Eelnõuga kavandatavate muudatustega lisatakse relvaloa ja soetamisloa väljastamisest keeldumise alusena RelvS-i § 36 lõikesse 1 punkt 15, mille kohaselt ei anta relvaluba või soetamisluba isikule, kelle suhtes on põhjendatud kahtlus, et ta võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut. Seetõttu tuleb täiendada ka RelvS-i §-s 43 sätestatud soetamisloa ja relvaloa kehtetuks tunnistamise aluseid.

Eelnõu § 1 punktis 33 muudetakse RelvS-i § 46 lõike 5 punkti 5. RelvS-i § 46 sätestab füüsilise ja juriidilise isiku relva ja laskemoona hoidmise. RelvS-i § 46 lõikes 5 sätestatakse füüsilisele isikule ette nähtud laskemoona hoidmise piirmäärad. Lõike 5 punkti 5 kehtiva sõnastuse kohaselt võib füüsiline isik hoida kuni 1000 padrunit iga sporditulirelva kohta. Eelnõuga ei muudeta ühe sporditulirelva kohta lubatud padrunit arvu, kuid sätestatakse piirmäär juhuks, kui isikul on mitu sporditulirelva. Kehtiva seaduse alusel sellist piirmäära sätestatud ei ole. See tähendab, et laskesportlased, kelle omandis on kümneid relvi, võivad kaupluses korraga soetada laskemoona koguses, mis on ebamõistlik kodus hoiustamise seisukohast ja mida mõistliku aja jooksul ei ole võimalik treeningutel ära kasutada. Seetõttu sätestatakse seaduses hoiustatavate padrunit piirmääraks 3000 padrunit. Eelnõuga muudetakse sätet selliselt, et füüsiline isik võib hoida kuni 1000 padrunit ühe sporditulirelva kohta, kuid kõige rohkem 3000 padrunit tema omandis või valduses olevate sporditulirelvade kohta.

Eelnõu § 1 punktis 34 muudetakse RelvS-i § 50 lõike 3 punkti 1 sõnastust, asendades sõnad “alkoholijoobes, narkootilise või psühhotroopse aine mõju all” KorS-iga kooskõlas oleva terminiga „joobeseisundis“. KorS-i § 36 lõike 1 kohaselt on joobeseisund alkoholi, narkootilise või psühhotroopse aine või muu joovastava aine tarvitamisest põhjustatud tervise seisund, mis avaldub väliselt tajutavas häiritud või muutunud kehalistes või psüühilistes funktsioonides ja reaktsioonides. KorS-i § 36 lõike 4 kohaselt on joobeseisundi liigid alkoholijoove ja narkootilise, psühhotroopse või muu joovastava aine tarvitamisest

põhjustatud joove. Seega hõlmab termin „joobeseisund“ kehtivas RelvS-is sätestatud ning seda on õigusaktide ühtsuse eesmärgil mõistlik kasutada.

Eelnõu § 1 punktis 35 muudetakse RelvS-i § 53 lõiget 1. Sätestatakse, et juriidilise isiku relvakandmisloa (edaspidi *relvakandmisloa*) väljastab töötajale või laskespordiorganisatsiooni liikmele Politsei- ja Piirivalveamet juriidilise isiku avalduse alusel, kui töötaja või laskespordiorganisatsiooni liige on sooritanud RelvS-i § 35 lõikes 5 sätestatud eksamid ning kui tema suhtes ei esine RelvS-i §-s 36 sätestatud asjaolusid, mis välistavad relvaloa saamise füüsilise isiku poolt, või kui tal on kehtiv relvaluba. Võrreldes kehtiva seadusega on sätet täiendatud selliselt, et juriidilise isiku relvakandmisloa võib väljastada ka isikule, kellel on kehtiv relvaluba. Kehtiva regulatsiooni kohaselt tuleb juriidilise isiku relvakandmisloa väljastamiseks läbida RelvS-i § 35 lõikes 5 sätestatud eksam. Arvestades seda, et nimetatud eksami on läbinud ka kõik relvaloa omanikud, võib juriidilise isiku relvakandmisloa väljastamise alusena arvestada ka kehtivat relvaluba.

Eelnõu § 1 punkti 36 kohaselt muudetakse RelvS-i § 53 lõiget 3, kus sätestatakse samamoodi eelnõu § 1 punktides 13 ja 28 sätestatuga, et isiku nõusolekul on võimalik kasutada isikut tõendavate dokumentide andmekogus olevat fotot.

Eelnõu § 1 punkti 37 kohaselt muudetakse RelvS-i § 53 lõiget 6, kus sätestatakse, et relvakandmisloa kehtivusaeg on kuni viis aastat. Relvakandmisloa kehtivusaeg ei tohi olla pikem kui isikule väljastatud relvaloa või tervisetõendi kehtivusaeg. Relvakandmisloa kehtivusaeg seatakse samamoodi relvaloa kehtivusajaga sõltuvusse tervisetõendi kehtivusest. RelvS-i § 53 lõike 6 täiendamise ja ümbersõnastamise eesmärk on täpsustada relvakandmisloa kehtivuse nõudeid selliselt, et relvakandmisloa kehtivusaeg ei tohi olla pikem kui isikule väljastatud relvaloa või tervisetõendi kehtivusaeg. See on kooskõlas relvaloa kehtivusele esitatavate nõuetega.

Eelnõu § 1 punktis 38 täiendatakse RelvS-i § 53 lõikega 6², milles sätestatakse, et relvakandmisloa kaotab kehtivuse töötaja lahkumisel töökohalt või laskespordiorganisatsiooni liikme lahkumisel laskespordiorganisatsioonist, samuti juriidilise isiku lõppemisel või tema taotluse alusel. Sellisel juhul on isikul õigus vahetada relvakandmisloa relvaloa vastu. Kehtivas RelvS-is on nimetatud põhimõtte sätestatud RelvS-i § 53 lõikes 6. RelvS-i § 53 lõike 6² ümbersõnastamine ja täiendamine on seotud RelvS-i § 53 lõike 6 muutmisega.

Eelnõu § 1 punkti 39 kohaselt täiendatakse RelvS-i § 59 lõigetega 3¹ ja 3², milles sätestatakse, et keelatud on relva, selle olulise osa ja laskemoona sissevedu ja ajutine väljavedu rahvusvahelise sanktsiooni korral. Kui rahvusvahelist sanktsiooni kehtestav või rakendav akt võimaldab teha erandeid käesoleva paragrahvi lõikes 3¹ sätestatud, edastab Politsei- ja Piirivalveamet taotluse strateegilise kauba komisjonile, kes otsustab relva, selle olulise osa ja laskemoona sisseveoks loa andmise strateegilise kauba seaduses sätestatud korras. RelvS-i § 59 täiendamine lõigetega 3¹ ja 3² on vajalik, kuna RelvS ega ka RelvS-i § 59 lõike 5 alusel kehtestatud siseministri 16. märtsi 2015. aasta määrus nr 10 „Eriloo väljastamise ja vormistamise kord, eriloo alusel Eestisse sisse- ja Eestist ajutiselt väljaveetava relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona nomenklatuuri ning eriloo vorm“ ei sätesta eriloo andmisest keeldumise aluseid ammendavalt.

Eelnõu § 1 punkti 40 kohaselt muudetakse RelvS-i § 59 lõikeid 5 ja 6. Lõikes 5 on sätestatud volitusnorm määruse kehtestamiseks. Muudetakse volitusnormi senist sõnastust. Sätestatakse, et eriloo alusel Eestisse sisse- ja Eestist ajutiselt väljaveetavate relvade, tulirelva olulise osa ja laskemoona nomenklatuuri ja eriloo vormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister

määrusega. Võrreldes seni kehtinud sõnastusega jäetakse volitusnormist välja eriloa väljastamist käsitlev, see sätestatakse RelvS-is.

Samuti muudetakse RelvS-i § 59 lõiget 6. Sätestatakse, et sõjalise relva ja laskemoona sissevedu ning tsiviilrelva, sõjalise relva ja tsiviilkäibes keelatud relva, selle olulise osa või osa ning laskemoona väljavedu, transiit ja teenuse osutamine toimub StrKS-is kehtestatud korras, välja arvatud RelvS-i § 60 lõigetes 4–7 sätestatud juhtudel. Muudatusega täpsustatakse, et ka sõjalise relva laskemoona sissevedu, väljavedu ja transiit toimub StrKS-is kehtestatud korras, välja arvatud RelvS-i § 60 lõigetes 4–7 sätestatud juhul. Muudatusega viiakse säte kooskõlla RelvS-i § 2 lõike 1 punktiga 8, mille kohaselt ei kohaldata RelvS-i muu hulgas sõjaväerelvadele ja nende laskemoonale. Täpsustus on vajalik selleks, et sõjaliseks kasutamiseks mõeldud laskemoona sisseveo ja väljaveo loa taotlejad pöörduks loa saamiseks Välisministeeriumi strateegiliste kaupade komisjoni poole.

Eelnõu § 1 punkti 41 kohaselt täiendatakse RelvS-i § 59 lõikega 8, milles sätestatakse, et eriloa kaotusest, vargusest, hävimisest või kasutuskõlbmatuks muutmisest peab Politsei- ja Piirivalveametit viivitamata kirjalikult teavitama. RelvS-i § 59 lõike 8 lisamine on seotud RelvS-i § 59 lõike 5 muudatusega, millega kitsendatakse volitusnormi ulatust.

Eelnõu § 1 punkti 42 kohaselt täiendatakse RelvS-i §-dega 60¹–60⁴, milles reguleeritakse eriloa taotlemist, selle taotluse menetlust, eriloa andmisest keeldumist, samuti eriloa kehtivust, eriloa muutmist, pikendamist ja kehtetuks tunnistamist. Loetletu on seni olnud osaliselt reguleeritud siseministri 16. märtsi 2015. aasta määruses nr 10 „Eriloa väljastamise ja vormistamise kord, eriloa alusel Eestisse sisse- ja Eestist ajutiselt väljaveetava relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona nomenklatuuri ning eriloa vorm“, kuid arvestades, et tegemist on loamenetlusega, kus võib olla vajalik loa andmisest ka keelduda, on mõistlik reguleerida nimetatud küsimused seaduses.

RelvS-i §-s 60¹ sätestatakse eriloa taotlemine. Eriloa saamiseks esitatakse Politsei- ja Piirivalveametile paberil või elektrooniliselt taotlus koos lisadokumentidega. Taotluse allkirjastab füüsilisest isikust taotleja isiklikult või juriidilisest isikust taotleja seaduslik esindaja.

Taotluses esitatakse järgmised andmed:

- 1) taotleja nimi, kontaktandmed, füüsilise isiku isikukood või sünniaeg või juriidilise isiku registrikood;
- 2) relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona kirjeldus, relvade ja laskemoona korral ka liik, mark, markeering, kaliber, registreeritud relva veol relva number ning relva omaniku nimi, relva väljaveol relva number;
- 3) relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona kogus;
- 4) riik, kust ja kuhu relv, tulirelva oluline osa ja laskemoon veetakse;
- 5) andmed tarnija kohta;
- 6) andmed relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona saaja kohta, kui need on teada;
- 7) andmed relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona lõppkasutaja ja lõppkasutuse kohta, kui need on teada;
- 8) andmed veo eest vastutava isiku kohta ja
- 9) eriloa soovitatav kehtivusaeg.

Relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona ajutise väljaveo korral lisatakse taotlusele relva, tulirelva olulise osa ja laskemoona lõppkasutajamaa pädeva asutuse väljaantud riiki sisseveo loa koopia.

Politsei- ja Piirivalveamet võib nõuda taotlusega seotud muu asjakohase teabe esitamist.

Eriloa väljastamise eest tuleb tasuda riigilõivu. RLS-i § 265 kohaselt tasutakse eriloa väljastamise eest tulirelva või gaasirelva Eestisse sisseveoks või Eestist väljaveoks riigilõivu 30 eurot iga relva kohta. Eelnõu § 2 punktis 2 tehtavate muudatuste jõustumisel tuleb ka eriloa väljastamise eest tulirelva oluliste osade ja laskemoona Eestisse sisseveoks tasuda riigilõivu 30 eurot iga eriloa eest, sõltumata oluliste osade või laskemoona kogusest.

RelvS-i § 60² järgi otsustab Politsei- ja Piirivalveamet eriloa andmise või sellest keeldumise 30 tööpäeva jooksul taotluse ja kõigi nõutud dokumentide vastuvõtmise päevast arvates. Politsei- ja Piirivalveamet võib seda tähtaega pikendada, kui otsustamiseks on vaja lisateavet või esitatud teavet tuleb täiendavalt kontrollida. Tähtaja pikendamisest, selle põhjusest ja uuest tähtajast teatatakse taotlejale kirjalikult.

Taotluse menetlemine lõpetatakse, kui taotleja ei esita Politsei- ja Piirivalveameti nõutud asjasse puutuvat lisateavet.

RelvS-i §-s 60³ sätestatakse eriloa andmisest keeldumise alused. Selle paragrahvi kohaselt keeldub Politsei- ja Piirivalveamet eriloa andmisest, kui:

- 1) eriloa taotlemisel on esitatud valeandmeid või võltsitud dokumente;
- 2) relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu on rahvusvahelise sanktsiooni tõttu keelatud;
- 3) on kahtlus, et relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu või ajutine väljavedu kahjustab Eesti Vabariigi julgeolekut.

Rahvusvaheline sanktsioon on majanduslikku või diplomaatilist laadi meede, mis kehtestatakse selleks, et säilitada või taastada rahu, hoida ära konflikte ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut, toetada ja tugevdada demokraatiat, järgida õigusriigi põhimõtteid, inimõigusi ja rahvusvahelist õigust ning saavutada muid Euroopa Liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärgid. Rahvusvahelisi sanktsioone kehtestavad ÜRO ja Euroopa Liit. Sanktsioone võib kehtestada ka muu rahvusvaheline organisatsioon või mõne riigi valitsus omal algatusel. ÜRO kehtestatud rahvusvahelisi sanktsioone rakendab Euroopa Liit oma õigusaktidega, mis vajaduse korral täpsustavad või laiendavad ÜRO kehtestatud sanktsioone. Euroopa Liit kehtestab rahvusvahelisi sanktsioone ka omal algatusel. Eestis rakendatakse ÜRO julgeolekunõukogu kehtestatud rahvusvahelisi sanktsioone Euroopa Liidu Nõukogu kehtestatud õigusaktidest tulenevalt. Eestis rakendatakse Euroopa Liidu Nõukogu otsusega kehtestatud piiravaid meetmeid Euroopa Liidu Nõukogu vahetult kohalduvate määruste ja Eesti riigisiseste õigusaktide alusel. Euroopa Liidu Nõukogu võtab oma otsuse rakendamiseks vastu määruse nende piiravate meetmete rakendamiseks, mille rakendamise reguleerimine on Euroopa Liidu pädevuses (nt varade külmutamine). Teatud sanktsioonide rakendamise reguleerimine on liikmesriikide pädevuses. Neid rakendatakse riigisiseste õigusaktide alusel (nt relvaembargo rakendatakse Eestis StrKS-i alusel).

Kuna RelvS-i alusel toimuv relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu võib puudutada rahvusvahelise sanktsiooni subjekti, on RelvS-is sätestatud nii eriloa väljastamisest keeldumise kui ka eriloa kehtivuse pikendamisest keeldumise alusena, et eriloa andmisest keeldutakse või eriloa kehtivust ei pikendata, kui relv, selle oluline osa või laskemoon kavatsetakse sisse vedada rahvusvahelise sanktsiooni subjektilt.

Eriloa andmisest keeldutakse, kui on kahtlus, et relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu kahjustab Eesti Vabariigi julgeolekut. PS-i preambulis on nimetatud põhilised ülesanded, mida vabadusele, õigusele ja õiglusele rajatud Eesti riik on kohustatud täitma.

Preambuli neljanda lõigu kohaselt on riigi esmane ülesanne sisemise ja välise rahu ning julgeoleku kaitsmine ühiskonnas. Arvestades riigi julgeolekut kui põhiseaduslikku õigusväärtust, sätestatakse eriloa andmisest keeldumise alusena ka see, kui on kahtlus, et relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu kahjustab Eesti Vabariigi julgeolekut.

Lisaks kategoorilistele keeldumise alustele sätestatakse, et Politsei- ja Piirivalveamet võib eriloa andmisest keelduda, kui:

- 1) taotleja või temaga seotud isik on eriloa andmise otsusele eelnenud viie aasta jooksul rikkunud relva, selle olulise osa või laskemoona käitlemist käsitlevaid õigusakte või ei ole täitnud nende alusel tehtud ettekirjutusi;
- 2) taotleja või temaga seotud isik on eriloa andmise otsusele eelnenud viie aasta jooksul rikkunud rahvusvahelist sanktsiooni;
- 3) käesoleva seaduse alusel taotlejale väljastatud relvasoetamisluba on kehtetuks tunnistatud;
- 4) käesoleva seaduse alusel taotlejale väljastatud tegevusluba on peatatud või kehtetuks tunnistatud.

Nende aluste kehtestamisel on eeskujuks võetud StrKS, mille §-s 19 on sätestatud sarnased alused litsentsi andmisest keeldumiseks.

RelvS-i §-s 60⁴ sätestatakse eriloa kehtivus, eriloa muutmine, pikendamine ja kehtetuks tunnistamine. Lõike 1 kohaselt määrab Politsei- ja Piirivalveamet väljastatava eriloa kehtivuse taotlemisel esitatud andmete alusel, kuid kõige kauem 24 kuuks. Lõikes 2 sätestatakse, et kui erilool määratud relva, selle olulise osa või laskemoona suhtes on tolliformaalsused lõpetatud, loetakse eriluba kehtetuks, olenemata selle kehtivusajast.

Erilool märgitud andmete muutumisel on eriloa omaja kohustatud esitama Politsei- ja Piirivalveametile kirjaliku põhjendatud taotluse ja asjasse puutuvad dokumendid eriloa muutmiseks.

Eriluba muudetakse või pikendatakse vastavalt taotleja avaldusele, kui taotlus on esitatud enne eriloa kehtivusaja lõppu. Eriloa pikendamisel arvestatakse RelvS-i § 60⁴ lõikes 1 sätestatud eriloa kehtivuse tähtaega ehk pikendamise korral ei saa nii olemasoleva eriloa kui ka sellele antava pikenduse kestus olla pikem kui 24 kuud.

Politsei- ja Piirivalveamet keeldub eriloa pikendamisest, kui:

- 1) eriloa taotlemisel esitatud andmed on muutunud;
- 2) relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu on keelatud rahvusvahelise sanktsiooni tõttu;
- 3) on kahtlus, et relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu või ajutine väljavedu kahjustab Eesti Vabariigi julgeolekut.

Eriloa pikendamisest keeldumise alused on sätestatud samamoodi eriloa andmisest keeldumise alustega.

Politsei- ja Piirivalveamet peatab eriloa kehtivuse, kui:

- 1) seda taotleb eriloa omaja;
- 2) taotleja on eriloa taotlemisel esitanud valeandmeid või võltsitud dokumente;;
- 3) väljastatud eriluba on kaotatud või varastatud.
- 4) eriloa omaja ei täida käesolevas seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõudeid või nende alusel tehtud ettekirjutusi;
- 5) relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu on keelatud rahvusvahelise sanktsiooni tõttu;

6) on kahtlus, et relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu või ajutine väljavedu kahjustab Eesti Vabariigi julgeolekut.

Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab eriloa kehtetuks, kui:

- 1) seda taotleb eriloa omaja;
- 2) taotleja on eriloa taotlemisel esitanud valeandmeid, millel on oluline tähtsus eriloa väljastamise otsustamisel;
- 3) ilmnevad uued asjaolud, millest teadmise või mille olemasolu korral oleks eriloa taotluse läbivaatamise ajal eriloa väljastamisest keeldutud;
- 4) eriluba on kaotatud, varastatud, hävinud või kasutuskõlbmatuks muutunud;
- 5) eriloa omaja ei täida käesolevas seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõudeid või nende alusel tehtud ettekirjutusi;
- 6) relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu on keelatud rahvusvahelise sanktsiooni tõttu;
- 7) on kahtlus, et relva, selle olulise osa või laskemoona sissevedu või ajutine väljavedu kahjustab Eesti Vabariigi julgeolekut;
- 8) eriluba omav juriidiline isik lõpetatakse või füüsiline isik sureb.

Eriloa kehtivusaja möödumisel tagastatakse see viivitamata Politsei- ja Piirivalveametile.

Eelnõu § 1 punktis 43 muudetakse RelvS-i § 62 lõiget 2. Sätestatakse, et sisseveetava ja ajutiselt väljaveetava relva, selle olulise osa ja laskemoona vastavust nõuetele kontrollib tollikontrolli tsoonis Maksu- ja Tolliamet, kes nende nõuetele vastavuse korral teeb sellekohase märke eriloale. Relva, selle olulise osa või laskemoona mittevastavuse korral kehtestatud nõuetele koostatakse akt, kus märgitakse puudused, mille tõttu on sissevedu või ajutine väljavedu keelatud. Sättest on võrreldes seni kehtivaga jäetud välja volitus Vabariigi Valitsusele määrata asutus, kes tollikontrolli tsoonis sisseveetava ja ajutiselt väljaveetava relva, selle olulise osa ja laskemoona vastavust nõuetele kontrollib. Kuna tolliküsimused kuuluvad üksnes Maksu- ja Tolliameti pädevusse, on mõistlik seaduses sedasi ka sätestada.

Eelnõu § 1 punkti 44 kohaselt muudetakse RelvS-i § 74 lõike 1 punkte 1 ja 2. Nimetatud paragrahvis reguleeritakse relvade ja laskemoona müük. Lõike 1 punkti 1 kohaselt on relvade või laskemoona müügi tegevusluba omav isik kohustatud nõudma relva ostjalt isikut tõendava dokumendi ja RelvS-i või [Kaitseliidu seaduse](#) (edaspidi *KaLS*) alusel väljastatud seda liiki relva soetamisloa esitamist, laskemoona ostjalt aga isikut tõendava dokumendi ja RelvS-i või KaLS-i alusel väljastatud relvaloat esitamist. Võrreldes kehtiva RelvS-iga lisatakse eelnõuga sättesse viide KaLS-ile, kuna ka selle seaduse alusel väljastatakse isikutele soetamislubasid ja relvalubasid, mille alusel on õigus relvade või laskemoona müügi tegevusluba omava isiku poole pöörduda relvade või laskemoona soetamiseks.

Lõike 1 punkti 2 alusel on relvade või laskemoona müügi tegevusluba omav isik kohustatud nõudma komisjonimüügile antava relva kohta selle võõrandamisluba.

Eelnõu § 1 punkti 45 kohaselt tunnistatakse kehtetuks RelvS-i § 83¹, kuna eelnõuga sätestatakse paragrahvis nimetatud isikule kohustus omada relvaluba. Muudatus on seotud RelvS-i § 38 lõigete 3 ja 4 kehtetuks tunnistamisega.

Eelnõu § 1 punkti 46 kohaselt täiendatakse RelvS-i § 84 lõikega 3¹. Sättes pannakse kohalikule omavalitsusele, kes andis RelvS-i § 84 lõikes 3 nimetatud nõusoleku, kohustus teavitada sellest nõusolekust viivitamata Politsei- ja Piirivalveametit.

RelvS-i § 84 lõike 7 alusel on siseminister kehtestanud lasketiiru ja laskepaiga ning laskevõistluse ja treeninglaskmise ohutusnõuded (siseministri 25. märtsi 2002. aasta määrus nr 56 "[Lasketiiru ja laskepaiga ning laskevõistluse ja treeninglaskmise ohutusnõuded](#)"), mille täitmise üle teostab järelevalvet Politsei- ja Piirivalveamet. Selleks, et Politsei- ja Piirivalveamet saaks talle seadusega pandud ülesandeid riikliku järelevalve teostamisel parimal viisil täita, on vajalik, et Politsei- ja Piirivalveametil oleks ajakohane teave kõigist lasketiirudest ja laskepaikadest. Kohalikule omavalitsusele teavitamise kohustuse panemisega ei kaasne haldusorganile liigset täiendavat töökoormust. Politsei- ja Piirivalveameti teavitamine võib toimuda samaaegselt nõusolekut taotlenud isikule vastamisega, selleks ei ole vaja Politsei- ja Piirivalveametile eraldi kirja koostada, piisab kirja koopia edastamisest Politsei- ja Piirivalveameti üldmeilile.

Eelnõu § 1 punkti 47 kohaselt muudetakse RelvS-i §-s 89¹⁰ sätestatud väärteokoosseisu sõnastust. Tegemist on terminoloogilise muudatusega, kus seni kasutatud termin „alkoholijoores ning narkootilise ja psühhotroopse aine mõju all” asendatakse terminiga „joores seisundis”, mis on kooskõlas RelvS-is tehtava muudatusega ja KorS-iga.

Eelnõu § 1 punkti 48 kohaselt täiendatakse RelvS-i § 91 lõikega 12. Nimetatud sättes sätestatakse, et RelvS-i § 38 lõikes 2 sätestatud relvaloa nõue ei kehti isikule, kes on enne eelnõu seadusena jõustumist sooritanud vastutava isiku eksami RelvS-i § 38 lõike 3 alusel ja kes on määratud vastata isikuks juriidilise isiku kirjaliku otsusega. Rakendussätte lisamine on seotud sellega, et juriidilise isiku vastutavad isikud, kes on läbinud vastutava isiku eksami varem kehtinud seaduse kohaselt, ei peaks regulatsiooni muutumise tõttu sooritama relvaloa eksami ega taotlema relvaluba.

Eelnõu § 2. KorS-i muudatused

Eelnõu § 2 punktidega 1 ja 2 kaotatakse seaduses läbivalt termin „teenistusrelv” ja see asendatakse terminiga „relv”, mis on juba KorS-i § 74 lõikes 3 mõistena avatud. Sõnastuse muutmise vajadus tõusetub eelkõige Kaitseväge ja Kaitseväe kaasamisel korrakaitse ülesannete täitmisele. Kaitseväge ja Kaitseväe kaasamise regulatsioon jõustub 1. jaanuaril 2016. aastal ning regulatsioon saab sätestatud KorS-i §-des 16¹–16². KorS ei sätesta praegu selgelt, kas korrakaitse ülesannete täitmisesse kaasatud Kaitseväge või Kaitseväe võib kasutada nende kasutuses olevaid relvi (RelvS-i kohaselt sõjaväerelvi) või peab kasutama politsei relvi (RelvS-i kohaselt teenistusrelvi). Kehtiv KorS-i regulatsioon kasutab ka üldmõistena terminit „teenistusrelv” järgmises vormis: „[...] korrakaitseorganile lubatud relvade (teenistusrelvade) [...]”. KorS-is kasutatakse seega ühe termini tähistamiseks kahte erinevat terminit. Eelnevast võib samas jääda mulje, et korrakaitse võib kasutada üksnes teenistusrelvi.

Korrakaitse ülesannete täitmisel on politseile ja teistele korrakaitseorganitele vastavalt KorS-i § 75 lõigetele 1 ja 2 lubatud vahetu sunni kohaldamisel kasutada ka relvi. Korrakaitseorganid võivad ülesannete täitmisel kasutada vaid relvi, mis on neile selleks otstarbeks seadusega ette nähtud. RelvS-i § 3 lõike 1 punkti 2 kohaselt on teenistusrelv seadusega ette nähtud relv avalikku võimu teostavatele valitsusasutustele, kohaliku omavalitsuse organitele ja asutustele ning kohtutele teenistusülesannete täitmise tagamiseks. Korrakaitseorganil ei ole seega tulenevalt RelvS-st lubatud kasutada korrakaitse ülesannete täitmisel muud relva kui teenistusrelva. RelvS-i § 3 lõike 4 alusel kehtestatud määrus sätestab täpsema teenistusrelvade regulatsiooni (siseministri 22. märtsi 2002. aasta määrus nr 53 „[Teenistusrelvade liigid ning teenistusrelvade, nende laskemoona ja tulirelva osade käitlemise ja ülevõtte kord](#)”). Tulenevalt eelnevast saab järeldada, et KorS-is paralleelselt kasutatav üldmõiste „teenistusrelv” on vaid õigusselgust loova eesmärgiga, sest sisuliselt on

teenistusrelva kasutamise kohustus sätestatud RelvS-is ja haldusorgan ei saa avalikku võimu teostades kasutada muud relva peale teenistusrelva.

Kaitseväge või Kaitseliidu kaasamisel võib ka kaasatud asutus kohaldada KorS-i § 16² lõike 5 alusel vahetut sundi KorS-i 5. peatükis sätestatud alustel ja korras, sh on tal õigus kasutada relva. Samas ei ole eraldi sätestatud, kas kaasatud asutus võib vahetut sundi kohaldades kasutada sõjaväerelvi. Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad oma tegevuses sõjaväerelvi, mis RelvS-i § 3 kohaselt on põhiliselt ette nähtud Kaitsevägele ja Kaitseliidule lahingutegevuseks ning Kaitsevägele, Kaitseliidule ja Kaitseministeeriumi valitsemisalas olevatele asutustele teenistusülesannete täitmiseks. KaLS-i § 33 lõike 1 kohaselt on kaitseliitlase teenistuskohustus ülesanne, mida Kaitseliidu liige täidab ka politseitegevusse kaasatuna Kaitseliidu koosseisus KorS-is sätestatud korras. Kaitseväge korralduse seaduse § 3 lõike 2 kohaselt on Kaitseväge teenistusülesandeks ka riigikaitseobjektivastase ründe, riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise ning kuritegude ennetamine ja tõkestamine korrakaitseseaduses sätestatud korras. Seega peaks RelvS-i alusel Kaitseväel ja Kaitseliidul olema õigus kasutada sõjaväerelvi ka kaasatuna korrakaitseliste ülesannete täitmisele.

Omaduste poolest loetakse sõjaväerelvaks ja selle laskemoonaks üksnes eriohtlikkusega tulirelv ja laskemoon. Lisaks sõjaväerelvadele võivad Kaitseliidu liikmed kasutada teenistusülesannete täitmiseks ka isiklikku relva. Sõjaväerelvade ja teenistusrelvade erisus on samas peamiselt registripõhine ehk relva kuuluvus teatud kategooriasse sõltub sellest, millisesse registrisse ta on kantud. Lähtudes registri kannetest võib öelda, et Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad Politsei- ja Piirivalveametiga sama tüüpi relvastust, ka eriohtlikkusega relvi.

KorS-i § 75 lõikes 2 kasutatud termin „teenistusrelv“ tuleks seega lugeda vaid õigusselgust loovaks täpsustuseks, mis viitab sellele, et korrakaitseorganid võivad ülesannete täitmisel kasutada vaid relvi, mis on neile selleks otstarbeks seadusega ette nähtud. Seadusandja eesmärk ei ole olnud aga piirata kaasatud asutuste kasutatavaid relvi ning vajadusel võivad kaasatud asutused kasutada ka eriohtlikkusega relvi.

KorS-i § 16¹ lõigete 2 ja 3 kohaselt kaasatakse Kaitsevägi või Kaitseliit Vabariigi Valitsuse korraldusega, mille koostab avaliku korra kaitsmise valdkonna eest vastutav minister – siseminister (Vabariigi Valitsuse seadus § 66 lõige 1). Antud korralduses märgitakse ülesanne, mille täitmisele asutus kaasatakse, ja kaasatavate isikute arv. Lisaks võimaldab KorS-i § 16¹ lõike 6 punkt 6 sätestada selles korralduses ka vajadusel muud tingimused. Juhul kui avaliku korra kaitsmisele kaasaja hinnangul on kaasamisel oluline märkida ära kindel relvastus, millega soovitakse või ei soovita Kaitseväge või Kaitseliitu kaasata, siis saab seda teha nimetatud kaasamise korralduses.

Eelnõu § 2 punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks KorS-i 75 lõiked 3 ja 4, milles sätestatakse volitusnormid Vabariigi Valitsusele määruste kehtestamiseks, mis reguleeriks korrakaitseorganile lubatud relvaliike ja relvade tehnilisi tingimusi.

KorS-i § 75 lõikes 3 sätestatud volitusnorm võimaldab kehtestada korrakaitseorganile teenistusrelvade ja erivahendite liikide raames lubatud tulirelvade, muude relvade ja erivahendite alaliigid ning relva ja erivahendi käitlemise korra.

Erivahendite alaliikide sätestamine on keeruline, sest erivahendeid on palju erinevaid, sh teenistusloomad ja nende seas alaliikide kehtestamine ei ole eelnõu koostajate hinnangul mõistlik ega vajalik. Erivahendite käitlemise korra kehtestamisel tuleb arvestada, et paljudel asutustel on tulenevalt eriseaduses sätestatud volitusnormist juba kehtestatud erivahendite

käitlemise korrad (tolliseaduse § 11 lõike 4 alusel on kehtestatud „Maksu- ja Tolliameti ametniku erivahendite kandmise ja hoidmise kord“). Õiguskord võimaldab seega hetkel topeltregulatsiooni kehtestamist. Lisaks on teatud erivahendite käitlemine ja kasutamine juba reguleeritud eraldi KorS-is või KorS-i alamaktiga (KorS-i § 79¹ lõike 2 alusel on kehtestatud „Veekahuri kasutamise kord“). Tegu on KorS-i väljatöötamisel parandamata jäänud veaga.

Teenistusrelvade käitlemise kord on juba kehtestatud RelvS-i § 3 lõike 4 alusel ja seega tähendaks KorS-is sätestatud volitusnormi alusel määruse vastuvõtmine topeltregulatsiooni loomist. RelvS-i alusel kehtestatud määruses sätestatakse avalikku võimu teostavatele valitsusasutustele ja kohtutele teenistusülesannete täitmise tagamiseks ning sisekaitselisele rakenduskõrgkoolile õppetööks ja vastava teenistusülesande täitmiseks seadusega ette nähtud teenistusrelvade liigid, teenistusrelvade ja nende laskemoona ning tulirelva osade käitlemise ja üleandmise kord. Oluline on välja tuua, et nimetatud määruse reguleerimisala on laiem, kehtides kõigile valitsusasutustele ja kohtutele. KorS-i alusel määruse kehtestamisel saab reguleerida veel täpsemalt relvade alaliike, mida võib asutus korrakaitseülesannet täites kasutada. Käesoleva hetkeni ei ole seda vajalikuks peetud, sest asutused (eelkõige Politsei- ja Piirivalveamet) täidavad väga erinevaid ülesandeid ja seega kasutavad ülesannete täitmisel erinevaid tulirelvi. Lisaks ei tohiks teenistusrelva käitlemine sõltuda sellest, mis ülesannet ametnik parasjagu täitma läheb, vaid käitlemise kord peab olema ühtne iga ülesande puhul. Seetõttu ei ole antud määrust kehtestatud ega ole ka vaja tulevikus kehtestada.

§ 3. RLS-i muudatused

Eelnõu § 3 punktis 1 tehakse muudatus RLS-i §-s 264, mida täiendatakse lõikega 1¹. Sätestatakse, et kui isik ei soorita RelvS-i § 35 lõikes 5 nimetatud eksamit, tasutakse uue eksami vastuvõtmise eest riigilõivu kõnesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud määras. RLS-i §-s 264 täiendamine uue, lõikega 1¹ on vajalik selguse huvides, sest ka praegu tuleb enne relvaloa saamiseks vajaliku eksami sooritamist tasuda riigilõivu 30 eurot, sõltumata sellest, mitmendat korda eksamit sooritatakse või kas sooritatakse nii eksami teoreetilist kui praktilist osa või teoreetilise osa läbinuna ainult eksami praktilist osa.

Eelnõu § 3 punktis 2 muudetakse RLS-i § 265. Sätestatakse riigilõivu tasumine relvade, tulirelva oluliste osade ja laskemoona Eestisse sisseveo eriloo väljastamise eest.

Lõikes 1 sätestatakse samamoodi kehtiva seadusega, et eriloo väljastamise eest tulirelva või gaasirelva Eestisse sisseveoks või Eestist väljaveoks tasutakse riigilõivu 30 eurot iga relva kohta. Sättes võrreldes senisega muudatusi ei tehta.

Lõikes 2 sätestatakse, et eriloo väljastamise eest tulirelva oluliste osade ja laskemoona Eestisse sisseveoks tasutakse riigilõivu 30 eurot. Oma olemuselt on tegemist samasuguse eriloo väljastamisega nagu on RLS-i § 265 lõikes 1 ning mille eest on ette nähtud riigilõiv 30 eurot. Seega on eriloo väljastamisega seonduvat töömahtu arvestades otstarbeks sätestada ka lõikes 2 nimetatud juhul 30 euro suurune riigilõiv.

Riigilõivumäära kujundamisel on lähtutud kulupõhimõttest, ekvivalendipõhimõttest ja maksejõulisuse põhimõttest. Kulupõhimõtte kohaselt peab riigilõivumäär katma vähemalt toimingute tegemisega seotud otsesed ja teatud ulatuses ka kaudsed kulud. Otsesed kulud on kulud, mida saab seostada mingi toiminguga liigiga. Otsesed kulud hõlmavad palgafondi, materjalikulu (blanketid, eriblanketid, lisaturvaelemendid, trüki- ja paberikaubad jne) ning transpordikulu. Sõltuvalt toimingust võib otseste kulude hulka lisanduda veel muid erinevaid kulusid, millele tuleb konkreetse määra arvutamisel arvestada. Kaudsed kulud on kulud, mida on võimalik kaudse seostamise põhjal siduda vastava toiminguga. Kaudseteks kuludeks on

näiteks majandus- ja halduskulu, arhiveerimine elektrooniliselt ja paberil, juhtimis- ja raamatupidamiskulud. Ekvivalendipõhimõtte kohaselt kehtestatakse riigilõivumäär lähtuvalt toiminguga saadava eelise või ka hüve tähendusest isiku jaoks ja selle ulatusest. Arvestada tuleks ka kaalukat avalikku huvi, eelkõige sotsiaal- või majanduspoliitiliste kaalutluste olemasolu. Maksejõulisuse põhimõtte kohaselt võivad riigilõivud olla kantud mõjutuseesmärgist suunata isikute käitumist. Riigilõivumäärad ei tohi olla samas väljasuretava iseloomuga, sest ka riigil on huvi, et isikud oleksid piisavalt maksejõulised ja et isikud kasutaksid riigilt saadavaid hüvesid.

4. Eelnõu terminoloogia

Seaduses ei kasutata uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusega. Eelnõul on kokkupuude EL-i õigusega seoses relva, selle olulise osa ja laskemoona Eestisse sisseveoks ja Eestist väljaveoks väljastatavate erilubade regulatsiooniga. Eelnõuga ei võeta Eesti õigusesse üle ühtegi Euroopa Liidu õigusakti. Eelnõuga RelvS-is tehtavad muudatused on kooskõlas [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega \(EL\) nr 258/2012, millega rakendatakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava ÜRO protokolli \(ÜRO tulirelvade protokoll\) artiklit 10 ning kehtestatakse tulirelvade, nende osade ja laskemoona ekspordilubade andmise menetlus ning importi ja transiiti käsitlevad meetmed](#) (ELT L 94, 30.3.2012, lk 1–15).

Eriloo väljastamisest keeldumise ühe alusena sätestatakse RelvS-is relva, selle olulise osa ja laskemoona sisseveo keeld rahvusvahelise sanktsiooni korral. Selle keelu sätestamisel on arvestatud seda, et rahvusvahelised sanktsioonid on Euroopa Liigu ühise välis- ja julgeolekupoliitika osa. Euroopa Liit kehtestab oma autonoomseid sanktsioone ning võtab ÜRO sanktsioonide ühetaolise rakendamise tagamiseks Euroopa Liidu lepingu V jaotise (sätted ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta) artikli 15 alusel ühiseid seisukohti ja annab Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 249 alusel kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides otsekohalduvaid määrusi. Eelnõu ei käsitle Euroopa Liidu õigusaktidega juba reguleeritud küsimusi, vaid selle eesmärk on tagada Euroopa Liidu õiguse tulemuslik riigisisene rakendamine relvade ja laskemoonaga seotud valdkonnas.

Eelnõu on kooskõlas ka nõukogu 18. juuni 1991. aasta direktiiviga 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (EÜT L 256, 13.09.1991, lk 51–58; ELT eriväljaanne 13/11, lk 3–10).

6. Seaduse mõjud

Seadusel puudub oluline mõju, kuna muudatuste mõju ulatus, avaldumise sagedus, sihtrühma suurus kui ka ebasoositavate mõjude kaasnemise risk on väike.

RelvS-i muudatustega lihtsustub mõnevõrra relvaloa taotlemine ja relva registreerimine. Relvaeksami läbimine lihtsustub neil, kellel on esitada tunnistus esmaabi koolituse läbimise kohta. Eksami riigikeele kohustus mõjutab peamiselt riigikeelt mittevaldavaid isikuid. Politsei- ja Piirivalveameti ning relvaloa taotlejate jaoks täpsustuvad ka soetamisloa ja relvaloa andmise, vahetamise ja kehtetuks tunnistamise põhimõtted. Turvalisuse tagamise

otstarbega relvade piirmäära kehtestamine mõjutab ainult neid isikuid, kellel on kaks või enam selle otstarbega relva. Relvaloa aegumisel tulirelva käsitlemise katse sooritamise kohustus lisandub vaid turvalisuse tagamise otstarbega relva omanikel. Sihtrühma jaoks muutub regulatsioon selgemini mõistetavaks.

Seadusemuudatustel on positiivne mõju riigi sisejulgeolekule, kuna täpsustuvad relvaloa andmisest keelamise alused ning pikemas perspektiivis väheneb inimestel turvalisuse tagamise otstarbel soetatud relvade hulk, mida aktiivselt ei kasutata. Sellega seoses väheneb ka relvade varguste ja relvade kaotamise risk.

Eelnõuga tehtavate muudatuste mõjul muutuvad RelvS-i alusel tehtavad toimingud mõnevõrra kallimaks isikutele, kellel tuleb relvaloa taotlemisel läbida esmaabikoolitus, ning isikutele, kes soovivad kolmandast riigist Eestisse sisse tuua laskemoona või tulirelvade olulisi osi. Relva omandamisel on jätkuvalt kõige suuremaks kuluks aga relva soetamine.

KorS-i muudatused on eelkõige seaduse teksti täpsustavad ning nendega ei kaasne olulist mõju sihtrühmale. Eelnõuga loobutakse kahe mittevajaliku õigusakti kehtestamisest, millega vähendatakse vähesel määral ka riigi halduskoormust.

RLS-i muudatuse tegemisel on arvestatud senist seaduse loogikat ning riigilõivude kehtestamise üldisi põhimõtteid. Sätestatakse, et eriloo väljastamise eest tulirelva oluliste osade ja laskemoona Eestisse sisseveoks tasutakse riigilõivu 30 eurot sarnaselt kehtivale tulirelvade veoks väljastatavale loale, mille eest on samuti ette nähtud riigilõiv 30 eurot.

6.1. Kavandatavad muudatused

Eelnõuga kavandatakse relvade ja laskemoona käitlemise regulatsioonis mitmeid muudatusi. Suur osa kavandatavatest muudatustest ei oma mõju sihtrühmale ega ühiskonnale tervikuna. Olulisemad muudatused, millega teatud mõju kaasneb on järgmised:

- Relvaloa taotlemisel muutub see, et relvaloa taotleja eksam sooritatakse edaspidi eesti keeles ning teooriaeksamil ei esitata esmaabi andmisega seonduvaid küsimusi. Edaspidi peavad kõik välismaalased sooritama relvaloa eksami, kuna välisriigis väljastatud relvaloa alusel relvaluba ei väljastata. Relva soetamisloa või relvaloa kehtetuks tunnistamise, relvaloa andmise, relvaloa või relvakandmisloa vahetamise sätete muutmise eesmärk on viia RelvS kooskõlla PS-i § 19 lõikes 1 sätestatud õigusega vabale eneseteostusele. Praegu näeb RelvS nii soetamisloa kui ka relvaloa andmise, vahetamise ja kehtetuks tunnistamise korral ette konkreetsed nõuded isiku suhtes, kellele vastav luba antakse. Nii näiteks ei anta luba isikule, kes on kriminaalkorras karistatud, olenemata sellest, millise süüteo ta toime pannud on. Kui isik ei vasta seaduses esitatud nõuetele, ei ole luba väljastaval Politsei- ja Piirivalveameti teenistujal kaalutusõigust, kui ta leiab, et isikule oleks loa väljastamine siiski õigustatud. Seadusesse lisandub põhimõte, et relvaluba ei anta isikule, kelle suhtes on põhjendatud kahtlus, et ta võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut. Kui relvaloa omaniku suhtes tekib kahtlus, et isik võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut, siis tunnistab Politsei- ja Piirivalveamet relvaloa kehtetuks. Seaduses jääb kehtima põhimõte, et loa andja võib keelduda soetamisloa ja relvaloa andmisest isikule, kes on enda või teise isiku turvalisust ohustava eluviisi või käitumise tõttu sobimatu sellist liiki relva soetama või omama.
- Relvaomanike jaoks muutub see, et edaspidi peavad turvalisuse tagamise otstarbega relva omanikud sooritama relvaloa aegumisel tulirelva käsitlemise katse.

- Turvalisuse otstarbel relva käitlemise õiguse saanud isikud saavad edaspidi soetada vaid ühe sel otstarbel ettenähtud relva. Need isikud, kellel on enam kui üks nimetatud kategooria relv, peavad võõrandama üleliigsed relvad enne relvaloa vahetamist.

6.2. Sihtrühm

Muudatuste puhul, mis käsitlevad relvaloa ja soetamisloa taotlemist või vahetamist, on otseseks sihtrühmaks isikud, kes omavad vastavat luba või soovivad seda taotleda.

Tabel 3. Välja antud relvalubade arv prefektuuri perioodil 9 kuud 2013-2015. Allikas: teenistus- ja tsiviilrelvade register seisuga 09.10.2015

Füüsilise isiku relvaload	2013	2014	2015	Muutus
Põhja prefektuur	2 875	3 273	2 832	-13%
Lõuna prefektuur	1 763	1 845	1 296	-30%
Ida prefektuur	760	1 277	803	-37%
Lääne prefektuur	1 337	1 391	1 220	-12%
Kokku	6 735	7 786	6 151	-21%
Juriidilise isiku relvaload	2013	2014	2015	Muutus
Põhja prefektuur	12	15	15	0%
Lõuna prefektuur	5	6	8	33%
Ida prefektuur	17	13	5	-62%
Lääne prefektuur	3	2	4	100%
Kokku	37	36	32	-11%
Soetamisload	2013	2014	2015	Muutus
Põhja prefektuur	1 071	1 231	1 225	0%
Lõuna prefektuur	490	534	527	-1%
Ida prefektuur	409	446	342	-23%
Lääne prefektuur	467	477	487	2%
Kokku	2 437	2 688	2 581	-4%

Oktoobri 2015. aasta seisuga on teenistus- ja tsiviilrelvade registri andmetel Eestis

ligikaudu 28 000 relvaomanikku, registrisse on kantud ligikaudu 66 000 piiratud tsiviilkäibes olevat relva.

Tabel 4. Relvade koguarv prefektuuride kaupa.

Allikas: teenistus- ja tsiviilrelvade register seisuga 09.10.2015

Struktuurüksus	Arv
Lääne prefektuur	14829
Lõuna prefektuur	17641
Põhja prefektuur	25686
Ida prefektuur	8033
Kokku:	66189

Relvaomanike arv eelnõuga kavandatavate muudatuste tõttu ei muutu, kuna relva omanikuks saamine ei muutu oluliselt raskemaks. Kavandatavaid muudatusi võib pidada sihtrühma suurust arvestades väikseks, kuna muudatus mõjutab vähem kui 5% elanikkonnast.

Osaliselt puudutavad muudatused ametiasutusi, kes relvade ja laskemoona käitlemisega kokku puutuvad – peamiselt Politsei- ja Piirivalveamet, relvade ja laskemoona Eestisse sisseveo ja Eestist väljaveo osas Maksu- ja Tolliametit ning teatud toimingute osas ka Kaitsepolitseiametit.

6.3. Kaasnev mõju

Kavandatavate muudatustega kaasnevad sotsiaalne ja majanduslik mõju, samuti mõju riigi julgeolekule ning riigiasutuste töökorraldusele.

Muudatus I: Soetamisloa ja relvaloa andmine, vahetamine ja kehtetuks tunnistamine seoses karistatusega

Relva soetamisloa või relvaloa kehtetuks tunnistamise, relvaloa andmise, relvaloa või relvakandmisloa vahetamise sätete muutmise eesmärk on viia RelvS kooskõlla PS-i § 19 lõikega 1 sätestatud õigusega vabale eneseteostusele. Praegu näeb RelvS nii soetamisloa kui ka relvaloa andmise, vahetamise ja kehtetuks tunnistamise korral ette konkreetseid nõudeid isiku suhtes, kellele vastav luba antakse. Nii näiteks ei anta luba isikule, kes on kriminaalkorras karistatud, olenemata sellest, millise süüteo ta toime pannud on. Juhul kui isik ei vasta seaduses esitatud nõuetele, ei ole luba väljastaval Politsei- ja Piirivalveameti teenistujal kaalutlusõigust, kui ta leiab, et isikule oleks loa väljastamine siiski õigustatud.

Seaduses jääb kehtima põhimõte, et loa andja võib keelduda soetamisloa ja relvaloa andmisest isikule, kes enda või teise isiku turvalisust ohustava eluviisi või käitumise tõttu on sobimatu sellist liiki relva soetama või omama.

Mõjude ulatus

Mõju ulatust sihtrühmale võib pidada väikseks, kuna lubade menetlus ei muutu sihtrühmale lihtsamaks ega ka keerukamaks. Puudub tarvidus muutustega kohanemisele suunatud tegevusteks. 2014. aastal tunnistas Politsei- ja Piirivalveamet kehtetuks 351 relvasoetamis- ja relvaluba. Ligemale pooled nendest tunnistati kehtetuks omaniku surma tõttu. Lubade kehtetuks tunnistamise suurenemist eelnõuga kavandataivate muudatuste tõttu ei prognoosita. 2014. aastal peatas Politsei- ja Piirivalveamet 111 relvasoetamisloa ja relvaloa kehtivuse. Lubade peatamise arvu muudatused ei mõjuta.

Mõju avaldumise sagedus

Lubade väljastamise keeldumiste arvu kasvu seaduses kavandataivate muudatuste tõttu ei prognoosita, kuna lubade andmisest keeldumise alused ei laiene. Mõju avaldumise sagedus on seetõttu väike.

Mõjutatud sihtrühma suurus

Kavandatav muudatus puudutab eelkõige füüsilisi isikuid, kes taotleavad soetamisloa või relvaloa väljastamist, vahetamist või kelle soetamisluba või relvaluba tunnistatakse Politsei- ja Piirivalveameti poolt kehtetuks või selle kehtivus peatatakse. Muudatus mõjutab ka Politsei- ja Piirivalveameti tööd – vastavate lubade menetlemisega tegelevate ametnike töökoormus võib vähesel määral suureneda, kuna võrreldes praegusega muutuvad soetamisloa ja relvaloa andmist välistavad tingimused isikutele soodsamaks. Seega võib eeldada mõningast lubade taotlemise arvu kasvu. Politseiametnike töökoormus suureneb, kuna loa taotlejatele tuleb kaalutleda nii positiivseid kui ka negatiivseid otsuseid, see eeldab otsuse tegemiseks vajaliku informatsiooni kogumist erinevatelt allikatelt (piirkonnapolitseinikelt, jahiseltsi esimehelt jne).

2. oktoobri 2015. aasta seisuga on teenistus- ja tsiviilrelvade registri andmetel Eestis ligikaudu 28 000 relvaomanikku, registrisse on kantud 66 000 piiratud tsiviilkäibes olevat relva. Kehtivaid relvalube on ligikaudu 30 000, nendele lisaks on ligikaudu 1700 paralleelrelvaluba.

Kehtivaid relvalube on ligikaudu 28 000, nendele lisaks on ligikaudu 1700 paralleelrelvaluba. 2014. aastal väljastas Politsei- ja Piirivalveamet 3752 soetamisluba ning 10293 relvaluba. Lubade väljastamisest keelduti 55 juhul. Lubade väljastamise keeldumiste arvu kasvu muudatuste tõttu ei prognoosita, kuna keeldumiste alused ei laiene.

2014. aastal tunnistas Politsei- ja Piirivalveamet kehtetuks 351 relvasoetamis- ja relvaluba. Ligemale pooled nendest tunnistati kehtetuks omaniku surma tõttu. Lubade kehtetuks tunnistamise kasvu muudatuste tõttu ei prognoosita.

2014. aastal peatas Politsei- ja Piirivalveamet 111 relvasoetamis- ja relvaloa kehtivuse. Neist 84 juhul peatati loa kehtivus RelvS-i § 43 lõike 1 punkti 1 alusel (loa omaja on väärtekorras karistatud mootorsõiduki või trammijuhtimise eest lubatud alkoholipiirmäära ületades või õhusõiduki, veesõiduki või raudteeveeremi juhtimise eest alkoholijoobes). Lubade peatamise arvu vähenemist või kasvu muudatused ei mõjuta.

Eelnevast tulenevalt võib pidada sihtrühma suurst väikseks, kuna muudatus mõjutab vähem kui 5% elanikkonnast.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Kaasnevate mõjude toime sihtrühmale ei ole positiivset (kergendav, vabastav jne) ega ka negatiivset (koormav, piirav jne) laadi, kuna lubade taotlemise protsessis ei muutu midagi.

Mõjude hinnangu kokkuvõte

Hinnates iga kriteeriumi paikapidavust konkreetse vahendi puhul, võib järeldada, et muudatuse mõju on väheoluline.

Muudatus II: relvaloa aegumisel tulirelva käsitlemise katse sooritamine

Eelnõuga kavandatavate muudatuste jõustumisel peavad üksnes turvalisuse tagamise otstarbega relva omanikud sooritama relvaloa aegumisel tulirelva käsitlemise katse.

Mõjude ulatus

Mõju ulatust sihtrühmale võib pidada väikseks, kuna muudatused ei avalda tervikuna mõju kõikidele relvaomanikele, vaid ainult neile, kellel on relvaluba üksnes turvalisuse tagamise otstarbega relva jaoks. Muudatus ei avalda olulist mõju Politsei- ja Piirivalveametile, kuna muudatuste tõttu lubadeametnike koormus ei muutu, kuid vähesel määral võib suureneda eksameid vastuvõtivate ametnike töökoormus. Kuna üksnes sellise otstarbega relvaloa omanikke on vähe, siis ei ole muudatusega kaasnev mõju tervikuna Politsei- ja Piirivalveameti töökoormusele olulise mõjuga. Samuti puudub vajadus muudatustega kohanemiseks suunatud tegevusteks.

Mõju avaldumise sagedus

Muudatuste tõttu võib mõnevõrra väheneda relvalubade ja relvasoetamislubade taotluste arv, kuna võib eeldada, et nimetatud kohustuse lisandumisega seoses hakkavad relva soetada soovivad isikud rohkem mõtlema relva soetamise vajadusele. Mõju avaldumise sagedus on väike, sest kokkupuude mõjuga on ebaregulaarne, harv.

Mõjutatud sihtrühma suurus

Kavandatav muudatus mõjutab väikest osa relvaloa omanikest, neid, kes on soetanud relva üksnes turvalisuse tagamise otstarbel. Muudatus mõjutab ligikaudu 2600 isikut, mis on relvaomanike koguarvust ligikaudu 9%. Seega on mõjutatud sihtrühma suurus väike.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Kaasnevate mõjude toime sihtrühmale on pigem koormavat laadi, kuna üksnes turvalisuse tagamise eesmärgil relvaluba omavad isikud peavad kehtivuse lõppemise tõttu relvaluba vahetades sooritama tulirelva käsitlemise katse. Kehtiva seaduse kohaselt sooritatakse relvaloa taotlemisel eksam ja kehtivuse lõppemisel relvaluba vahetades uut eksamit sooritada ei tule. Eelnõuga kavandatava muudatusega peavad relvaomanikud hoidma ennast paremini

kursis relva ja laskemoona käitlemist reguleerivate õigusaktidega ning relva käsitlemisega, et sooritada laskmiskatse edukalt. Lisaks eksami edukale sooritamisele aitab muudatus kaasa sellele, et isikutel on paremad oskused relvade ja laskemoona käitlemiseks.

Kuna üldjuhul kehtib relvaluba viis aastat, siis ei ole eelnõuga kavandatud muudatus relvaomanikele liiga koormav. Relva käsitlemise eksami sooritamisele kaasneb küll riigilõivu tasumise kohustus, kuid see ei ole märkimisväärne kulu. RLS-i § 264 lõike 2 alusel tasutakse RelvS-i § 35 lõikes 8 sätestatud relva käsitlemise ning laskeoskuse eksami vastuvõtmise eest riigilõivu 15 eurot. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on keskmine.

Mõjude hinnangu kokkuvõte

Hinnates iga kriteeriumi paikapidavust konkreetse vahendi puhul, võib järeldada, et muudatuse mõju on väheoluline.

Muudatus III: turvalisuse otstarbel relvade omamisel piirmäära seadmine

Eelnõuga kavandatud muudatuste jõustumisel tohib turvalisuse otstarbel relva käitlemise õiguse saanud isik omada vaid ühte sel otstarbel ettenähtud relva. Isikud, kellel on enam kui üks nimetatud kategooria relv, peavad võõrandama üleliigsed relvad enne relvaloaga vahetamist.

Mõjude ulatus

Muudatus puudutab isikuid, kellel on relv üksnes turvalisuse tagamise eesmärgil. Selliseid isikuid on praegu ligikaudu 2600. Muudatus mõjutab ka Politsei- ja Piirivalveameti tööd – relvalubade ja soetamislubade menetlemisega tegelevate ametnike töökoormus võib vähesel määral väheneda, kuna turvalisuse tagamise otstarbel ei saa enam soetada piiramatul hulgal relvi. Seetõttu võib prognoosida relva soetamislubade osakaalu vähenemist. Registrisse kantud relvade arv võib turvalisuse tagamise otstarbega relvade piirmäära kehtestamise tõttu mõnevõrra väheneda.

Mõju avaldumise sagedus

Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna sihtrühm ei puutu sellega kokku regulaarselt. Mõju avaldumise sagedus sõltub sellest, millal lõpeb sihtrühma kuuluvate isikute relvalubade kehtivus. Seetõttu mõjutab eelnõuga kavandatud muudatus isikuid harva ja vähesel määral. Politsei- ja Piirivalveameti puudutab muudatus samuti, kuid selle mõju avaldumise sagedus on ebaregulaarne. Kuna 2600 isiku relvaload on väljastatud erinevatel aegadel ning need aeguvad viie aasta jooksul, siis jaguneb Politsei- ja Piirivalveameti koormus aastate lõikes erinevalt.

Mõjutatud sihtrühma suurus

Muudatus mõjutab ligikaudu 2600 isikut, mis on relvaomanike koguarvust ligikaudu 10%. Seega on mõjutatud sihtrühma suurus keskmine.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Muudatusega pannakse isikutele kohustus võõrandada üleliigsed turvalisuse otstarbel soetatud relvad enne relvaloaga kehtivuse lõppemist. Seetõttu võib mõju sihtrühmale lugeda negatiivseks. Arvestades seda, et isikutel on võimalik teha küllaltki pika perioodi vältel ettevalmistusi üleliigsete relvade võõrandamiseks, siis see vähendab negatiivse mõju toimet ning see tõttu võib pidada avalduvat mõju väheseks.

Mõjude hinnangu kokkuvõte

Kuigi muudatused võivad avaldada mõju Politsei- ja Piirivalveameti igapäevasele tegevusele, suurendada ametnike töökoormust, on riski tasakaalustavad meetmed olemas ning sihtgrupp sedavõrd väike, et ühiskonna tasandil võib avalduva mõju hinnata pigem väheoluliseks.

Muudatus IV: relvaloa taotlemisel eksami sooritamine eesti keeles

Relvaloa taotlemisel muutub see, et relvaloa taotleja eksam sooritatakse edaspidi ainult eesti keeles.

Mõjude ulatus

Muudatus puudutab eelkõige isikuid, kes soovivad relvaloa eksamit sooritada mõnes muus keeles kui riigikeel. 2014. aastal väljastas Politsei- ja Piirivalveamet 10 316 relvaluba. Eraldi ei ole arvestust peetud võõrkeeles relvaeksami sooritanud isikute üle, kuid see ei ole suur.

Mõju avaldumise sagedus

Muudatuse kohaselt peavad kõik relvaloa taotlejad läbima eksami eesti keeles. Muudatuse tõttu võib mõnevõrra väheneda eksamineeritavate arv, kuna eesti keeles eksami sooritamine võib osutuda osadele isikutele keeruliseks. Kuna eksamit sooritakse harva, üksnes relvaloa taotlemisel, võib mõju avaldumise sagedust pidada väikseks.

Mõjutatud sihtrühma suurus

Arvestades, et relvadest huvitatud isikute osakaal ühiskonnas on väike, võib ka muudatuse sihtrühma pidada väikseks. Relvaluba taotlevate isikute üldarvu ja neist eesti keelt mittevaldavate isikute arvu, võib pidada mõjutatud isikute arvu väikseks.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Isikule, kes ei valda eesti keelt, kuid soovib relvaluba, kaasneb muudatusega kohustus vähemalt relvade ja laskemoona käitlemisega seonduva regulatsiooni osas omandada teadmised eesti keeles. Muudatust võib seetõttu pidada eesti keelt mittevaldavatele isikutele koormavaks ning mõju on pigem negatiivse iseloomuga. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on keskmine.

Mõjude hinnangu kokkuvõte

Hinnates iga kriteeriumi paikapidavust konkreetse vahendi puhul, võib järeldada, et muudatuse mõju on väheoluline.

Muudatus V: Esmaabikoolituse läbimise nõue

Eelnõuga sätestatakse kohustus relvaloa taotlemisel esitada tõend esmaabikoolituse läbimise kohta.

Mõju avaldumise sagedus

Nõue kehtib kõigile esmakordselt relvaluba taotlevatele isikutele, mitte isikutele, kes taotlevad näiteks relvaloa pikendamist. Seega ei avaldu mõju sihtrühmale regulaarselt ning seetõttu on mõju avaldumise sagedus väike.

Mõjutatud sihtrühma suurus

Arvestades, et relvadest huvitatud isikute osakaal ühiskonnas on väike, võib ka muudatuse sihtrühma pidada väikseks. Muudatus mõjutab üksnes neid relvaluba taotlejaid isikuid, kes ei ole varasemalt läbinud esmaabikoolitust. Mõjutatud sihtrühma suurust ei ole hetkel võimalik prognoosida.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Isikud, kes ei ole varem esmaabikoolitust läbinud, peavad selle sooritama. Eelnõus nimetatud mahuga koolituse läbimise hind on keskmiselt 30 eurot. Seega, isikutele, kes ei ole varem vastavat koolitust läbinud, on muudatus pigem negatiivset laadi. Kehtiva regulatsiooni järgi peab relvaeksami käigus isik vastama ka esmaabi andmist puudutavatele küsimustele, mis

tähendab, et ka praegu peavad isikutel olema teadmised esmaabi andmise kohta. Relvaeksamil kontrollitakse praegu vaid teoreetilisi teadmisi. Esmaabikoolituse käigus saavad isikud aga ka praktilisi teadmisi, mis tagavad relvaomanikele paremad teadmised ja oskused võimalikele õnnetustele reageerimisel.

Nõude sätestamine ei suurenda relvaloa taotlemise kulusid isikutel, kes on esmaabikoolituse varem läbinud, kui neil on koolituse läbimise kohta säilinud koolituse läbimist tõendav dokument. Seega nendele isikutele ebasoovitavaid mõjusid muudatusega ei kaasne.

Relvaloa eksami vastuvõtmisega tegelevate Politsei- ja Piirivalveameti lubadeametnike töökoormus muudatuste tõttu oluliselt ei muutu. Praegu on relvaloa taotlemisel sooritatava eksami käigus loa taotlejal kohustus vastata ka esmaabi puudutavatele küsimustele, kuid neid ei ole palju.

Mõjude hinnangu kokkuvõte

Hinnates iga kriteeriumi paikapidavust konkreetse vahendi puhul, võib järeldada, et muudatuse mõju on väheoluline.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Pädevatele haldusasutustele lisanduvad eelnõu rakendamisega teatud kulud. Teataval määral kaasneb eelnõu rakendamisel kulu Politsei- ja Piirivalveametile seoses sellega, et suureneb relvaeksami sooritajate arv. Kui praegu võetakse Politsei- ja Piirivalveametis aastas vastu umbes 1900 teooriaeksamit ja 1050 laskekatset, siis arvestades seda, et ligikaudu 12 000 isikul tekib kohustus kord viie aasta jooksul relva käsitlemise ja laskeoskuse eksam sooritada, kasvab eksamite läbiviimise maht.

Arvestuslikult tuleb Politsei- ja Piirivalveametil 2016–2020 läbi viia umbes 24 000 eksamit. Sellega suureneb Politsei- ja Piirivalveameti töökoormus ning kaasneb vajadus täiendava personali järele. Politsei- ja Piirivalveametil tekib 0,97 täiendava ametikoha vajadus. Tegemist on üleriigilise vajadusega, mitte vajadusega luua üks ametikoht Politsei- ja Piirivalveametisse. Täiendavate eksamite läbiviimine toimub üle Eesti ning eksameid läbiviivate teenistujate töökoormus tõuseb kõikjal. Seetõttu ei ole võimalik palgata juurde täiendavat töötajat, vaid lisanduv töökoormus tuleb jaotada olemasolevate teenistujate vahel. Eelnõuga kavandatud muudatuste elluviimiseks kaasneb Politsei- ja Piirivalveametile täiendav tööjõukulu 17 228 eurot aastas. Tööjõukulu on arvestatud koormuspõhiselt ehk teenistujatele täiendavate ülesannetega lisanduvast tööajast ja palkadest lähtuvalt.

Lisaks tööjõukuludele kaasneb eelnõu rakendamisega ka laskekatsete vastuvõtmise kulu 7 596 eurot. Kui arvestada täiendavad kulud ühele ühikule, siis otsesed kulud (need ei sisalda Politsei- ja Piirivalveameti hoonete-, tugiteenuste- ega juhtimiskulusid, kuna tegemist ei ole otseselt kaasnevate kuludega) on ühe laskekatse vastuvõtmiseks 8,27 eurot.

Eelnõuga kavandatud täiendavate relva käsitlemise ja laskeoskuse eksamite sooritamisega Politsei- ja Piirivalveametile kaasnev aastane täiendav kulu on 24 824 eurot. Nimetatud kulu on võimalik katta eelnõuga riigilõivude osas tehtavate muudatustega kaasneva tulu arvelt. Arvestades eelnõu menetlemise protsessi ajamahukust, võib eeldada, et eelnõu rakendamisega kaasnevad kulud tekivad Politsei- ja Piirivalveametile täies ulatuses alates 2017. aastast. Võimalikud kulud, mis tekivad 2016. aastal, kaetakse Politsei- ja Piirivalveameti eelarvest.

Eelnõu rakendamisega kaasnevad täiendavad kulud planeerib Politsei- ja Piirivalveamet lisataotlusega vastava aasta riigieelarvesse.

Kuna relva käsitlemise ning laskeoskuse eksami vastuvõtmise eest tuleb relvaloa taotlejal tasuda riigilõivu 15 eurot, võib eeldada teatud osas riigieelarve tulude kasvu. Kui võtta aluseks, et 2016. aastal sooritatakse vähemalt 3325 täiendavat eksamit, siis laekub sellest riigieelarvesse täiendavat tulu 49 882 eurot.

Lähtudes sellest, et laskemoona sissetoomise eriloo taotlemiseks tuleb eelnõu kohaselt tasuda riigilõivu, võib prognoosida riigile lisatulu tekkimist. 2014. aastal väljastati 13 eriluba laskemoona Eestisse sisseveoks. Võttes aluseks selle, et riigilõiv eriloo väljastamise eest on 30 eurot ja kui 2016. aastal väljastatakse sama suur hulk erilubasid kui 2014. aastal, suureneb riigieelarve tulude maht 390 euro võrra.

8. Rakendusaktid

Seaduse rakendamiseks on vaja kehtestada siseministri määrus „Eriloo alusel Eestisse sisse- ja Eestist ajutiselt väljaveetavate relvade, tulirelva olulise osa ja laskemoona nomenklatuur ja eriloo vorm“.

Seaduse rakendamiseks on vaja muuta siseministri 18. märtsi 2015. aasta määrust nr 13 „Soetamisloa ja relvaloa taotleja eksami, relva käsitlemise ning laskeoskuse eksami läbiviimise ning soetamisloa ja relvaloa väljastamise kord“.

Kehtetuks tunnistatakse järgmised õigusaktid:

- 1) siseministri 16. märtsi 2015. aasta määrus nr 10 „Eriloo väljastamise ja vormistamise kord, eriloo alusel Eestisse sisse- ja Eestist ajutiselt väljaveetavate relvade, tulirelva olulise osa ja laskemoona nomenklatuuri ning eriloo vorm“;
- 2) siseministri 6. detsembri 2001. aasta määrus nr 96 „Nõuded vastutava isiku teadmiste ja tema eksamineerimise kord“;
- 3) Vabariigi Valitsuse 4. detsembri 2001. aasta korraldus nr 372 „Sisseveetavate relvade ja laskemoona vastavust nõuetele tollikontrolli tsoonis kontrolliva volitatud asutuse määramine“.

Rakendusaktide kavandid on esitatud käesoleva seletuskirja lisas.

9. Seaduse jõustumine

Seaduseelnõu on kavandatud jõustuma üldises korras.

10. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Kaitseministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ja Välisministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Riigikohtule, õiguskantslerile, Eesti Maaomavalitsuste Liidule, Eesti Linnade Liidule, Politsei- ja Piirivalveametile, Kaitsepolitseiametile, Eesti Laskurliidule, Eesti Jahisporidiliidule, Eesti Jahimeeste Seltsile, Eesti Vibuliidule ja Eesti Practical-Laskmise Ühingule.